

Til
Kulturdepartementet

Dokument type
Rapport

Dato
Juni 2020

UNDERVEISEVALUERING AV TVERGA – RESSURSSENTERET FOR EGENORGANISERT IDRETT OG FYSISK AKTIVITET

UNDERVEISEVALUERING AV TVERGA – RESSURSSENTERET FOR EGENORGANISERT IDRETT OG FYSISK AKTIVITET

Oppdragsnavn **Underveisevaluering av Tverga – ressurscenteret for egenorganisert idrett og fysisk aktivitet**

Mottaker **Kulturdepartementet**

Dokument type **Rapport**

Dato **26.06.2020**

Utført av **Rambøll Management Consulting**

Rambøll
Hoffsveien 4
Postboks 427 Skøyen
0213 Oslo

T +47 2252 5903
<https://no.ramboll.com>

INNHALDSFORTEGNELSE

1.	Sammendrag	2
1.1	Innledning	2
1.2	Oppdragets kontekst	2
1.3	Ressurser	3
1.4	Aktiviteter	3
1.5	Utfall	4
1.6	Vurderinger	4
2.	Innledning	7
2.1	Metode for datainnsamling	8
2.2	Analytisk tilnærming	8
3.	Oppdragets kontekst	9
3.1	Bakgrunn	9
3.2	Tverga: oppgaver, målgrupper og fokusområder	9
4.	Dokumentasjon av Tvergas arbeid	12
4.1	Ressurser	13
4.2	Aktiviteter	17
4.3	Utfall	28
5.	Vurderinger	38
5.1	Overordnede funn og vurderinger	38
5.2	Utfordringer, potensial og behov for justeringer for å nå målene frem mot 2021 og videre	44
5.3	Konklusjon	46

1. SAMMENDRAG

1.1 Innledning

Rambøll Management Consulting (heretter Rambøll) har gjennomført en underveisevaluering av Tverga – ressurscenteret for egenorganisert idrett og fysisk aktivitet, på oppdrag for Kulturdepartementet.

Formålet med oppdraget har vært å gi en statusrapport for arbeidet Tverga har gjennomført så langt, to år etter etableringen av ressurscenteret i 2018. Gjennom oppdraget har Rambøll dokumentert hvilket arbeid Tverga har gjort siden oppstart, samt vurdert hvordan dette samsvarer med oppgaver og formål som er definert for ressurscenteret og med identifiserte behov hos Tvergas målgrupper.

Som analytisk tilnærming har vi benyttet endringsteori. En endringsteori forklarer hvordan et program eller tiltak er ment å skape verdi på kort og lang sikt i en kausalkjede. Denne underveisevalueringen har dokumentert og vurdert umiddelbare utfall fra Tvergas arbeid, og har ikke undersøkt resultater og effekter, da dette først viser seg etter noe lengre tid.

Oppdraget svarer ut følgende problemstillinger:

- Hvordan bygger Tverga opp kompetanse om egenorganisert idrett og fysisk aktivitet, og hvordan arbeider de for å identifisere behov og utfordringer i egenorganiserte miljøer?
- Hvordan formidler Tverga informasjon om egenorganisert idrett og fysisk aktivitet, og i hvilken form legger de til rette for erfaringsutveksling?
- Er Tverga kjent, og brukes de aktivt av kommuner og egenorganiserte miljøer?
- Hvilken type kunnskap og kompetanse etterspør kommuner?
- Hvilke tilbakemeldinger gir kommunene på den dialogen de har hatt med Tverga?
- Hva etterspør egenorganiserte miljøer av råd og praktisk veiledning?
- Hvilke tilbakemeldinger gir de egenorganiserte miljøene på dialogen med Tverga?
- Hvilke utfordringer har Tverga møtt i sitt arbeid, og er det behov for å justere prioriteringene på noen områder?

Evalueringen er basert på dokumenter og intervjuer med representanter fra Tverga, kommuner, egenorganiserte miljøer for idrett og fysisk aktivitet og andre aktører som har samarbeidet med eller fått bistand fra Tverga.

1.2 Oppdragets kontekst

Statens overordnede mål for idrettspolitikken er idrett og fysisk aktivitet for alle.¹ For at dette målet skal nås, må man sikre et bredt lokalt aktivitetstilbud og attraktive områder for utøvelse av aktivitet.

Som ledd i arbeidet for å nå disse målene, bevilget Stortinget 2 millioner kroner til et ressurscenter for egenorganisert idrett i revidert nasjonalbudsjett i 2017. Landsforeningen Ungdom og Fritid og Oslo Skateboardforening fikk i oppdrag å etablere ressurscenteret i samarbeid, og etablerte ressurscenteret som en ideell organisasjon i 2018.

¹ Det kongelige kulturdepartement. *Meld. St. 26. (2011-2012). Den norske idrettsmodellen*. Hentet fra: <https://www.regjeringen.no/contentassets/aaf9142d54e344608cc20d4e5fa752e0/no/pdfs/stm201120120026000dddpdfs.pdf>

Ressurssenteret skal ivareta oppgaver som å opparbeide kompetanse, innhente og formidle kunnskap, bistå med råd og praktisk veiledning og legge til rette for erfaringsutveksling blant egenorganiserte miljøer, samt aktivt fremme kunnskap og kompetanse til kommunale myndigheter.²

Tvergas primære målgrupper er kommuner og egenorganiserte miljøer.

1.3 Ressurser

Tvergas ressurser er statlig finansiering gjennom et årlig tilskudd fra Kulturdepartementet, prosjektmidler fra Sparebankstiftelsen, kompetanse opparbeidet gjennom ansettelser og samarbeid og organisasjon.

Tverga fikk tildelt sitt første tilskudd fra Kulturdepartementet på 2 millioner i 2017, og mottok 2 millioner i tilskudd i 2018. Tverga fikk økte overføringer i 2019 – totalt 5 millioner, hvorav 3 millioner fra spillemidlene til idrettsformål og 2 millioner over statsbudsjettet. Bakgrunnen for økningen var en søknad fra Tverga, som så at de trengte å utvide organisasjonen med flere ansatte for å kunne løse oppgavene de var tildelt.³

Tverga er organisert som en forening med to medlemmer i styret, Oslo Skateboardforening (OSF) og Ungdom og Fritid (UoF). Både UoF og OSF er behovsorienterte, og Tvergas arbeid er i stor grad formålsstyrt.

Tvergas stab har vokst gradvis, i takt med omfanget på arbeidsoppgavene. Tverga gikk fra å være to ansatte på heltid i 2018, til fire ansatte på heltid og en seniorforsker ansatt i en stilling på 20 prosent i 2019. I 2020 jobber fire ansatte i Tverga på heltid. Fra juni 2020 er i tillegg en politisk rådgiver ansatt på engasjement og ansettelse av en kommunikasjonsansvarlig i prosess. De ansatte i Tvergas administrasjon har bred kompetanse som samlet skal dekke Tvergas mandat og oppgaver. De ansatte dekker totalt sett et bredt kompetanseområde, med kunnskap og erfaringer innen områder som egenorganisert idrett, organisert idrett, anlegg, folkehelse, organisasjonsutvikling, prosjektledelse, informasjonsbehandling og tjenestedesign.

1.4 Aktiviteter

Til tross for at Tverga måtte etablere en organisasjon og administrasjon, fikk de raskt et utadrettet fokus og kom i gang med aktiviteter som faller inn under oppgavene som er definert for ressurscenteret som har til formål å tilrettelegge for egenorganisert idrett og fysisk aktivitet.

Tverga har gjennomført en rekke tiltak for å heve egen kompetanse og kunnskap om egenorganisert idrett og fysisk aktivitet. Dette innebærer blant annet innhenting av eksisterende forskning og kunnskap og eksisterende egenorganiserte aktiviteter, tilbud og initiativ. Tverga har også gjennomført egne studier og stimulert til kunnskapsutvikling gjennom samarbeid med forskere og studenter.

Tverga har gjennomført en rekke tiltak som samler og systematiserer informasjon om egenorganisert idrett og fysisk aktivitet. Dette er primært interne verktøy, men som også har potensial for å benyttes til å utvikle utadrettede digitale verktøy.

Tverga har holdt foredrag og deltatt på en rekke relevante arrangementer innenfor anlegg, medvirkning, folkehelse og aktivitet for bygge nettverk og kunnskap, og for å formidle informasjon

² Det kongelige Kulturdepartement. *Tilskudd til drift av Tverga – ressurscenteret for egenorganisert idrett og fysisk aktivitet i Norge - i 2020.*

³ Tverga. *Årsrapport 2019.*

om egenorganisert idrett og fysisk aktivitet. Allerede høsten 2018 begynte Tverga med å formidle sitt arbeid, fanesaker og kunnskapsgrunnlag til fagmiljøer i kommuner og fylkeskommuner.

En av Tvergas oppgaver handler om å aktivt fremme kunnskap og kompetanse om egenorganisert aktivitet og fysisk aktivitet hos kommunale myndigheter. Vi forstår denne oppgaven som mer involverende kompetanseheving i kommunene enn bred formidling via digitale kanaler og samlinger. Under denne oppgaven inngår all bistand Tverga har gitt til kommuner som har henvendt seg. Tverga har totalt vært i kontakt med 46 unike kommuner, som har trengt bistand i forbindelse med anleggsprosjekter, foredrag, høringsinnspill og annet.

Allerede høsten 2018 startet Tverga også med daglig rådgivning og informasjonsarbeid ut mot egenorganiserte ildsjeler/utøvere. Dette er noe Tverga har fortsatt med, og utgjør en viktig del av deres kontakt med egenorganiserte miljøer om tilrettelegging av aktivitet. Tverga har ved evalueringstidspunktet vært i kontakt med 34 ulike egenorganiserte miljøer som har ønsket bistand, i forbindelse med blant annet utvikling av aktivitetspark, finansiering, dialog med kommunen.

I tillegg til dette arbeidet, som faller direkte inn under Tvergas oppgaver, har Tverga bygget opp en organisasjon og administrasjon, samt jobbet interessepolitisk for å forbedre rammene for egenorganisert idrett og fysisk aktivitet.

1.5 Utfall

Samlet sett tyder våre funn på at Tvergas ulike aktiviteter har bidratt til følgende:

- Tverga har opparbeidet en organisasjon og administrasjon med viktige kompetanser og som understøtter ressurscenterets formål med å jobbe fleksibelt og formålsstyrt
- Tverga har innhentet, produsert og stimulert til utvikling av kunnskap, gjennom egne undersøkelser, samarbeid med forskere og studenter
- Tverga har bidratt til utvikling på feltet gjennom å engasjere seg i konkrete prosjekter for utvikling av anlegg og dialog med leverandører av anlegg for egenorganisert aktivitet
- Gjennom kunnskapsinnhenting og møter med målgruppene sine, har Tverga blitt bedre kjent med de egenorganisertes og kommunenes behov for bistand, og har tilpasset sine prosjekter og aktiviteter til de identifiserte behovene
- Egenorganiserte miljøer har kommet i kontakt med kommuner og startet dialog om ønsker og behov for anlegg
- Kommuner har fått bedre kjennskap til egenorganiserte miljøer og deres behov
- Egenorganiserte miljøer har kommet i kontakt med andre egenorganiserte miljøer og delt erfaringer
- Kommuner har møtt andre kommuner og delt erfaringer
- Tverga har bidratt til møter og dialog mellom kommuner og egenorganiserte miljøer, gjennom innspillmøter med medvirkningsmetodikk
- Tverga har delvis blitt kjent blant kommuner og egenorganiserte miljøer
- Tverga brukes aktivt av kommuner og organiserte miljøer *som kjenner til dem*
- Tverga har gjennom sitt politiske arbeid jobbet for bevisstgjøring av egenorganisert idrett og fysisk aktivitet blant offentlige aktører nasjonalt og lokalt

1.6 Vurderinger

Bredt mandat og utfordrende rammer har fordret strategiske prioriteringer av arbeidet

Underveisevalueringen viser at Tverga har igangsatt mye aktivitet på relativt kort tid og med begrensede økonomiske ressurser og menneskelig kapasitet. Tverga har gjennom sitt arbeid med organisering, kompetanse og finansiering så langt lagt et godt grunnlag for å løse de oppgavene

ressurssenteret har fått. Tverga har tenkt langsiktig både i organisasjons- og administrasjonsutvikling og i oppgaveløsning.

Tverga har et bredt mandat. De startet tidlig med å definere sine oppgaver og målgrupper mer konkret, for å kunne prioritere prosjekter og henvendelser. Prioriteringene Tverga har gjort er grunnleggende basert på formål – tilrettelegging for egenorganisert idrett og fysisk aktivitet.

Egenorganiserte miljøer trenger ofte støtte fra kommunen for å realisere sin aktivitet – for eksempel for å få bygget egnede anlegg eller for å søke om finansiering. For å best mulig tilrettelegge for egenorganisert idrett og fysisk aktivitet, er det derfor viktig at Tverga både jobber for å heve kommuners kompetanse på egenorganisert idrett og fysisk aktivitet, hever egenorganiserte miljøers evne til å kontakte og samarbeide med kommune, og at kommuner og egenorganiserte miljøer settes i kontakt for å samarbeide. Tverga har gjort en strategisk prioritering av å bli kjent blant kommuner den første tiden, og har økt satsingen på å bli kjent blant egenorganiserte miljøer i 2020.

Kunnskapsbasert arbeid er etterspurt og verdifullt

Tverga har jobbet systematisk og prioritert arbeidet med utgangspunkt i tilgjengelig kunnskap, gjennom forskning og møter med brukere og praksisfelt, og bruker denne kunnskapsbaserte praksisen aktivt inn i rådgivning og prosjekter. Samtidig har Tverga god kjennskap til kommunale prosesser og forstår det administrative og politiske landskapet i kommunene, og tilpasser bistanden deretter. Kunnskapen om både egenorganiserte miljøer og kommunale prosesser, gir Tverga gode forutsetninger for å være et bindeledd mellom de to aktørene.

Tvergas organisasjon er rigget for å både imøtekomme offentlige og frivillige aktører, men må være klar for å serve flere aktører og henvendelser

Tverga jobber opp mot to målgrupper med svært forskjellige arbeidsprosesser, forutsetninger og behov. Egenorganiserte miljøer er i stor grad drevet av privatpersoner og ildsjeler. Miljøene er ofte uformelle, fleksible og i liten grad knyttet til en organisasjon. Dette gjør at kunnskap og kompetanse eksisterer hos enkeltpersoner og ikke i større strukturer. Det betyr også at egenorganiserte miljøer har knapt med menneskelige og økonomiske ressurser som kan brukes til å fremme sine behov og interesser overfor offentlige aktører, som beslutningstakere i kommunene. Frivillig sektor er ofte forbundet med agile, fleksible organisasjonsformer⁴, noe som kan forklare de egenorganiserte miljøenes behov for at Tverga er fleksibel og tilpasningsdyktig. Agile organisasjoner omtales ofte som «smidige» og er ofte prosessorienterte og i stor grad behovsdrevne. Roller og funksjoner, for eksempel plassert i hierarkiske strukturer, blir ofte mindre viktig – og tverrfaglige, ansvarlige team har stor beslutningsmyndighet.⁵ Til sammenlikning er offentlige organisasjoner, som kommuner, ofte funksjonsorienterte og hierarkiske. Kommuner har en mer byråkratisk organisasjonsform, med en «ovenfra og ned»-tilnærming til styring og beslutninger. For de egenorganiserte miljøene, som i stor grad er basert på frivillighet, kan kommunene organiserings- og styringsprinsipper oppleves som en utfordring – eksempelvis i form av streng kontroll⁶, som medfører høye krav til rapporteringer og søknadskompetanse.

Tverga oppfattes som formålsstyrte, tilpasningsdyktige og fremoverlente av både kommuner og egenorganiserte. Dette, samt tett dialog med god kvalitet, verdsettes av Tvergas brukere og blir viktig å opprettholde fremover. Tverga har et stort potensial for å bli mer kjent over hele landet, og må være rigget til å svare ut flere henvendelser og samtidig opprettholde kvaliteten i bistanden de yter. Tverga har jobbet med å samle og systematisere informasjon i digitale systemer, og det

⁴ Enjolras, B. (2019). *Fire utfordringer for europeisk frivillighet*. Hentet fra: <<https://www.samfunnsforskning.no/sivilsamfunn/aktuelt/nyheter/fire-utfordringer-for-europeisk-frivillighet.html>>

⁵ Amsjø, G. (2020). «En smidig organisasjon, ende-til-ende». Hentet fra: <<https://scrummaster.no/>>

⁶ Enjolras, B. (2019). *Fire utfordringer for europeisk frivillighet*. Hentet fra: <<https://www.samfunnsforskning.no/sivilsamfunn/aktuelt/nyheter/fire-utfordringer-for-europeisk-frivillighet.html>>

digitale arbeidet anses som viktig for å kunne opprettholde sin agile organisasjons- og arbeidsform også fremover.

Nedslagsfelt og nettverksbygging

Tverga har bidratt til å heve kompetanse om egenorganisert idrett og fysisk aktivitet gjennom eksisterende møteplasser for kommuner. Videre har de opprettet egne nettverk for henholdsvis kommuner og egenorganiserte miljøer for utveksling av erfaringer på området. Slike plattformer vurderes som en effektiv måte å jobbe med kunnskap og kompetanseheving på. Tverga har også bistått enkeltkommuner og enkeltmiljøer for egenorganisert idrett. Disse sakene har i mange tilfeller resultert i at kommune og egenorganisert miljø har kommet i kontakt og skapt et godt grunnlag for tilrettelegging for bruk områder til aktivitet eller økonomisk støtte til å bygge anlegg eller drive aktivitet. Tverga har i disse tilfellene fungert som et bindeledd mellom de to aktørene.

En kommune mener det er riktig at et nasjonalt ressurscenter holder i oppgaven med å legge til rette for erfaringsutveksling, fordi det ellers fort kan drukne i andre oppgaver dersom kommuner selv skulle holdt i det. Den offentlige økonomiske støtten av ressurscenteret betyr i tillegg at Tverga kan tilby gratis tjenester overfor kommuner og egenorganiserte miljøer. Dette fremmer tilgjengeligheten for ressurscenteret og gjør at alle har like forutsetninger for å be om og motta støtte fra ressurscenteret. Offentlig økonomisk støtte til ressurscenteret gir også noe mer forutsigbarhet for drift enn kun søknadsbaserte ordninger.

Tvergas arbeid synes å ha bidratt til økt bevissthet rundt egenorganisert aktivitet, noe som kan være viktig for rammevilkår for den egenorganiserte aktiviteten nasjonalt og lokalt. I tillegg til å posisjonere seg overfor brukere, fremhever et par informanter at det finnes et potensial for å posisjonere seg enda mer overfor byggherrer og prosjekterende aktører, som også er sentrale aktører i utformingen av anlegg.

Antallet henvendelser viser at Tverga har blitt kjent blant en del aktører, men at aktørene er konsentrert i Oslo og Viken. Informantene mener Tverga har mye å gå på når det gjelder synlighet andre steder i landet.

Konklusjon

Oppsummert har Tverga fått til mye på kort tid. De leverer aktiviteter og kompetanse det er behov for og etterspørsel for blant kommuner og egenorganiserte miljøer. For at Tverga skal nå sine mål som ressurscenter for egenorganisert idrett og fysisk aktivitet i hele Norge, må denne typen aktiviteter opp mot kommuner og egenorganiserte miljøer skje i større omfang fremover.

2. INNLEDNING

Rambøll Management Consulting (heretter Rambøll) har gjennomført en underveisevaluering av Tverga – ressurscenteret for egenorganisert idrett og fysisk aktivitet, på oppdrag for Kulturdepartementet.

Formålet med oppdraget har vært å gi en statusrapport for arbeidet Tverga har gjennomført så langt, to år etter etableringen av ressurscenteret i 2018. Gjennom oppdraget har Rambøll dokumentert hvilket arbeid Tverga har gjort siden oppstart, samt vurdert hvordan dette samsvarer med oppgaver og formål som er definert for ressurscenteret og med identifiserte behov hos Tvergas målgrupper. Vi har også dokumentert og vurdert umiddelbare utfall fra Tvergas arbeid.

Tverga er midtveis i en prosjektperiode som går frem til 2021. Underveisevalueringen er en formativ evaluering som gjennomføres i implementeringsfasen av innsatsen. Gjennom systematisk innhenting av informasjon om aktiviteter og utfall underveis i en prosjektperiode, kan en underveisevaluering gi innsikt som bidrar til å forbedre prosesser og gjøre innsatsen mer effektiv og nyttig sett opp mot innsatsens formål og målgruppens behov. Underveisevalueringen har derfor hatt fokus på å innhente kunnskap om ressurscenterets virksomhet i den første perioden etter oppstart og umiddelbare utfall. Dette kan gi nyttig læring og danne grunnlag for prioritering av områder i Tvergas videre arbeid.

Underveisevalueringen peker på hvilke aktiviteter som synes å fremme målsettingene og imøtekomme målgruppens behov, og peker på områder hvor det kan være behov for å justere innsatsen. Slik kan kunnskapen fra underveisevalueringen brukes til å styre og utvikle arbeidet i resten av prosjektperioden i hensiktsmessig retning.

Underveisevalueringen har verken datagrunnlag eller til hensikt å evaluere *effektene* av arbeidet i Tverga. Vi har imidlertid undersøkt umiddelbare synlige utfall av Tvergas innsats på kort sikt, og kan på bakgrunn av dette sannsynliggjøre mulige virkninger på lengre sikt.

Resultatene fra evalueringen skal brukes av Kulturdepartementet som kunnskapsgrunnlag i arbeidet med ny Stortingsmelding om idrettspolitikken, hvor Tvergas rolle som ressurscenter skal drøftes.

Oppdraget svarer ut følgende problemstillinger:

- Hvordan bygger Tverga opp kompetanse om egenorganisert idrett og fysisk aktivitet, og hvordan arbeider de for å identifisere behov og utfordringer i egenorganiserte miljøer?
- Hvordan formidler Tverga informasjon om egenorganisert idrett og fysisk aktivitet, og i hvilken form legger de til rette for erfaringsutveksling?
- Er Tverga kjent, og brukes de aktivt av kommuner og egenorganiserte miljøer?
- Hvilken type kunnskap og kompetanse etterspør kommuner?
- Hvilke tilbakemeldinger gir kommunene på den dialogen de har hatt med Tverga?
- Hva etterspør egenorganiserte miljøer av råd og praktisk veiledning?
- Hvilke tilbakemeldinger gir de egenorganiserte miljøene på dialogen med Tverga?
- Hvilke utfordringer har Tverga møtt i sitt arbeid, og er det behov for å justere prioriteringene på noen områder?

Problemstillingene reflekterer i stor grad de oppgavene som er definert for Tvergas arbeid, som fremgår i kapittel 3.3.

2.1 Metode for datainnsamling

Undervisevalueringen er basert på følgende datakilder:

- Gjennomgang av dokumentasjon av Tvergas arbeid
- Intervjuer med 4 representanter fra Tverga
- Intervjuer med Tvergas hovedmålgrupper: kommuner og egenorganiserte miljøer, samt andre aktører som har vært i kontakt med, samarbeidet med eller fått bistand fra Tverga (for eksempel forskningsmiljøer, og fylkeskommuner), med følgende fordeling:
 - 6 intervjuer med kommuner
 - 6 intervjuer med egenorganiserte miljøer
 - 5 intervjuer med andre målgrupper (forskningsmiljøer og fylkeskommuner)

Utvalget av informanter fra Tvergas målgrupper er gjort med tanke på å sikre variasjon i type aktør, aktørens størrelse, type samarbeid/bistand og geografisk spredning. Tverga har bistått med lister over aktører de har vært i kontakt med og beskrivelser av disse variablene.

Til sammen er ti ulike fylker og elleve ulike kommuner representert i utvalget, i tillegg til nasjonale institusjoner.

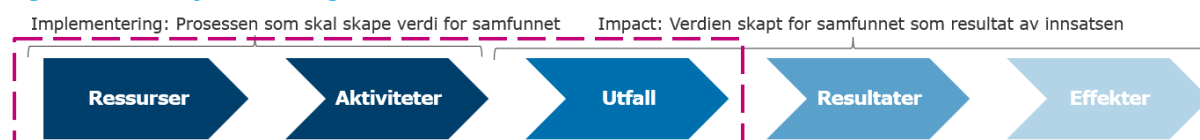
Intervjuene er gjennomført som semistrukturerte intervjuer over telefon.

2.2 Analytisk tilnærming

Som analytisk tilnærming har vi benyttet endringsteori. En endringsteori forklarer hvordan et program eller tiltak er ment å gi effekt i en kausalkjede. Konkret undersøker man hvert enkelt ledd i kausalkjeden for å synliggjøre og sannsynliggjøre hvorvidt grep i implementeringsfasen har fungert etter hensikten og bidratt til å skape *impact*, eller verdi for enkeltindivider og samfunn. Endringsteori er egnet for å skape en felles bevissthet blant aktører og interessenter rundt hver enkelt aktivitet og denne aktivitetens bidrag.

Dette oppdraget har dokumentert og vurdert ressurser, aktiviteter og utfall, som vist i Figur 2-1. Resultater og effekter er mer langsiktige virkninger som ikke er undersøkt her, men som kan sannsynliggjøres gjennom funnene i undersøkelsen.

Figur 2-1 Kausalkjede i endringsteori

Rapporten er strukturert etter samme logikk som denne kausalkjeden i endringsteorien.

3. OPPDRAGETS KONTEKST

3.1 Bakgrunn

Statens overordnede mål for idrettspolitikken er idrett og fysisk aktivitet for alle. Dette innebærer at staten skal tilrettelegge for at alle som ønsker å delta i idrett og egenorganisert fysisk aktivitet skal ha mulighet til det.⁷ For at dette målet skal nås, må man sikre et bredt lokalt aktivitetstilbud og attraktive områder for utøvelse av aktivitet. Idrettspolitikken i Norge arbeider for å nå dette målet gjennom å legge til rette for både organisert idrett og egenorganisert idrett. Økt satsing på anlegg for idrett og egenorganisert fysisk aktivitet, herunder friluftsliv, er omtalt som et viktig satsingsområde i idrettsmeldingen.⁸

Som ledd i arbeidet for å nå disse målene, bevilget Stortinget 2 millioner kroner til et ressurscenter for egenorganisert idrett i revidert nasjonalbudsjett i 2017. På bakgrunn av dette lyste Kulturdepartementet ut midler for etablering og drift av ressurscenteret. Landsforeningen Ungdom og Fritid og Oslo Skateboardforening ble valgt som beste tilbydere og fikk i oppdrag å etablere ressurscenteret i samarbeid. Ressurscenteret for egenorganisert idrett og fysisk aktivitet ble etablert som en ideell organisasjon i 2018, med Ungdom og Fritid og Oslo Skateboardforening som medlemmer i styret. Kulturdepartementet gir årlige tilskudd til driften av ressurscenteret i en prosjektperiode ut 2021.⁹ Tilskuddet gis på bakgrunn av fordelingen av spillemidler til idrettsformål.

3.2 Tverga: oppgaver, målgrupper og fokusområder

I Kulturdepartementets oppdrag til Tverga, står det at ressurscenteret skal ivareta oppgaver som å opparbeide kompetanse, innhente og formidle kunnskap, bistå med råd og praktisk veiledning og legge til rette for erfaringsutveksling blant egenorganiserte miljøer, samt aktivt fremme kunnskap og kompetanse til kommunale myndigheter¹⁰, jf. Boks 3-1.

Boks 3-1 Tvergas oppgaver

- Opparbeide solid kompetanse om egenorganisert idrett og fysisk aktivitet og om miljøene som driver slik aktivitet. Identifisere hvilke behov disse miljøene har og hvilke utfordringer de står overfor i utøvelsen av aktiviteten.
- Samle, systematisere og formidle informasjon om egenorganisert idrett og fysisk aktivitet, og legge til rette for erfaringsutveksling mellom egenorganiserte miljøer og mellom kommuner.
- Aktivt fremme kunnskap og kompetanse hos kommunale myndigheter som gjennom anleggsbygging og andre tiltak legger til rette for egenorganisert aktivitet lokalt.
- Bistå med råd og praktisk veiledning til egenorganiserte miljøer når det gjelder tilrettelegging av aktivitet.

⁷ Det kongelige kulturdepartement. *Meld. St. 26. (2011-2012). Den norske idrettsmodellen*. Hentet fra:

<<https://www.regjeringen.no/contentassets/aaf9142d54e344608cc20d4e5fa752e0/no/pdfs/stm201120120026000dddpdfs.pdf>>

⁸ Ibid

⁹ Regjeringen. *Utløsning: Tilskudd til etablering og drift av et ressurscenter for egenorganisert idrett*. Hentet fra: <

<https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/utlysning-tilskudd-til-etablering-og-drift-av-et-ressurscenter-for-egenorganisert-idrett/id2569784/>>

¹⁰ Det kongelige Kulturdepartement. *Tilskudd til drift av Tverga – ressurscenteret for egenorganisert idrett og fysisk aktivitet i Norge - i 2020*.

3.2.1 Primær og sekundær målgruppe

Ut fra ressurscenterets egne beskrivelser jobber Tverga for å skape og utvikle aktive lokalsamfunn. Dette vil de gjøre gjennom å skape attraktive møteplasser for fysisk aktivitet og egenorganisert idrett og gjennom å tilby kommuner og egenorganiserte miljøer profesjonell veiledning, verktøy, nettverk og kunnskap. Tverga arbeider for å gjøre de egenorganiserte miljøene i stand til å iverksette egne initiativ og for å styrke kommunenes kompetanse til å tilrettelegge for dette. Mens kommunene ivaretar organisert idrett gjennom både planer og idrettsråd, og klubbene ivaretas gjennom idrettsråd, idrettskretser og forbund, gjelder dette sjeldnere for egenorganisert idrett. Derfor jobber Tverga også for å hjelpe norske kommuner med å tilrettelegge for egenorganisert aktivitet på en god måte.¹¹

Tverga jobber således opp mot to primære målgrupper: kommuner og egenorganiserte miljøer. I tillegg har fylkeskommuner og idrettslag vist interesse for Tvergas arbeid som tilrettelegger for henholdsvis kompetanseheving blant kommuner og tilrettelegging for egenorganisert aktivitet.

I oppdraget fra Kulturdepartementet står det at Tvergas arbeid skal gjennomføres med spesielt henblikk på barn og unge, i tråd med idrettspolitikkenes hovedmålgruppe.¹² Jamfør oppdraget fra Kulturdepartementet, fokuserer Tverga på barn og unge som sluttbrukere, eller sekundær målgruppe. I idrettspolitikken og gjeldende idrettsmelding er det hovedfokus på barn og unge fordi idrett og fysisk aktivitet ses som en egenverdi og et mål i seg selv, og ikke primært som et middel for god helse eller andre positive gevinster ved å drive fysisk aktivitet.

Tverga har likevel utforsket mulige synergieffekter opp mot folkehelse, ved å engasjere seg i prosjekter som har til formål å legge til rette for aktivitet for folk i alle aldre. Tverga er opptatt av aktive liv i alle aldre, og at alle aldersgrupper kan trenge arenaer for å holde seg aktiv. De ser også at mange møteplasser kan tilrettelegges for bruk på tvers av aldre.

3.2.2 Egenorganisert idrett og fysisk aktivitet og fokusområder

Egenorganisert idrett er fysisk aktivitet som drives frem av utøvere selv og primært gjennom utøvelse av selve aktiviteten. En fellesnevner for egenorganisert aktivitet er at miljøene er selvgående, egenstyrt og skjer på utøvernes egne premisser. Det er lite forpliktende å delta siden det sjelden innebærer krav til medlemskap, faste treninger eller konkurranser. Utøvere av egenorganisert idrett og fysisk aktivitet bestemmer selv intensitet, mengde, innhold og mål med aktiviteten de driver. Det er som regel gratis å drive aktiviteten (utenom eventuelle utgifter til utstyr). Det er dermed lav terskel for å drive med egenorganisert aktivitet – både med tanke på økonomi, krav og ambisjoner. Utøvelse av egenorganisert idrett og fysisk aktivitet preges av lek og glede og drives av en indre motivasjon for bevegelse og læring.

I motsetning til organisert idrett, er egenorganisert idrett og fysisk aktivitet ikke medlemsbasert. Egenorganiserte miljøer er ikke medlem av Norges Idrettsforbund (NIF). Tildelingsbrev for driftstilskuddet til Tverga fastslår at Tvergas virkeområde er egenorganisert fysisk aktivitet utenfor rammene av den organiserte idretten i Norge.

Både i forskningslitteraturen og i Tverga har det blitt jobbet med å definere egenorganisert idrett og fysisk aktivitet nærmere. Tverga opererer med skillet mellom tradisjonelle og moderne aktiviteter. Skateboard, parkour, sparkesykkel, streetdance, dødsing, SUP, snowboard, skiturer, friluft og gaming er noen få eksempler på både tradisjonelle og moderne aktiviteter som først og fremst er egenorganisert og som utøves på og i alt fra tradisjonelle idrettsanlegg, spesialiserte anlegg, i urbane miljøer og i naturen.

¹¹ <https://www.tverga.no/om-tverga>

¹² Det kongelige kulturdepartement. Meld. St. 26 (2011-2012). Den norske idrettsmodellen. Hentet fra: <https://www.regjeringen.no/contentassets/aaf9142d54e344608cc20d4e5fa752e0/no/pdfs/stm201120120026000dddpdfs.pdf>

Arbeidet med å definere begrepet og innholdet i egenorganisert idrett har hatt betydning for Tvergas forståelse av hvilke aktører og interesser de skal ivareta innenfor sitt mandat – og har dermed gitt en retning for utøvelsen av rollen som ressurscenter.

Tvergas forståelse av eget mandat er i dag at de primært skal ivareta utøvelse av eller tilrettelegging for utøvelse av egenorganiserte *moderne* aktiviteter, ettersom det primært er disse miljøene som i minst grad ivaretas av andre offentlige aktører i dag. Blant de moderne egenorganiserte aktivitetene er det noe som ivaretas av kommersielle interesser, som dermed også faller utenfor Tvergas kjernemålgruppe. Tverga har erfart at man kan oppnå spennende synergier også på tvers av disse grensene. Noen av Tvergas prosjekter eller bistand glir for eksempel over i *tradisjonell* egenorganisert fysisk aktivitet, som friluftsliv. Noe av Tvergas prosjekter eller bistand glir også over i den *organiserte* idrettens sfære i tilfeller hvor idrettslag ønsker å bygge anlegg som også skal kunne brukes av egenorganiserte aktører. Det er stort sett tradisjonelle egenorganiserte idretter som foregår i samme anlegg som organisert tradisjonell idrett.¹³

Tverga legger dermed aktivitetsformålet til grunn for hvilke aktører og prosjekter de definerer inn under sitt mandat.

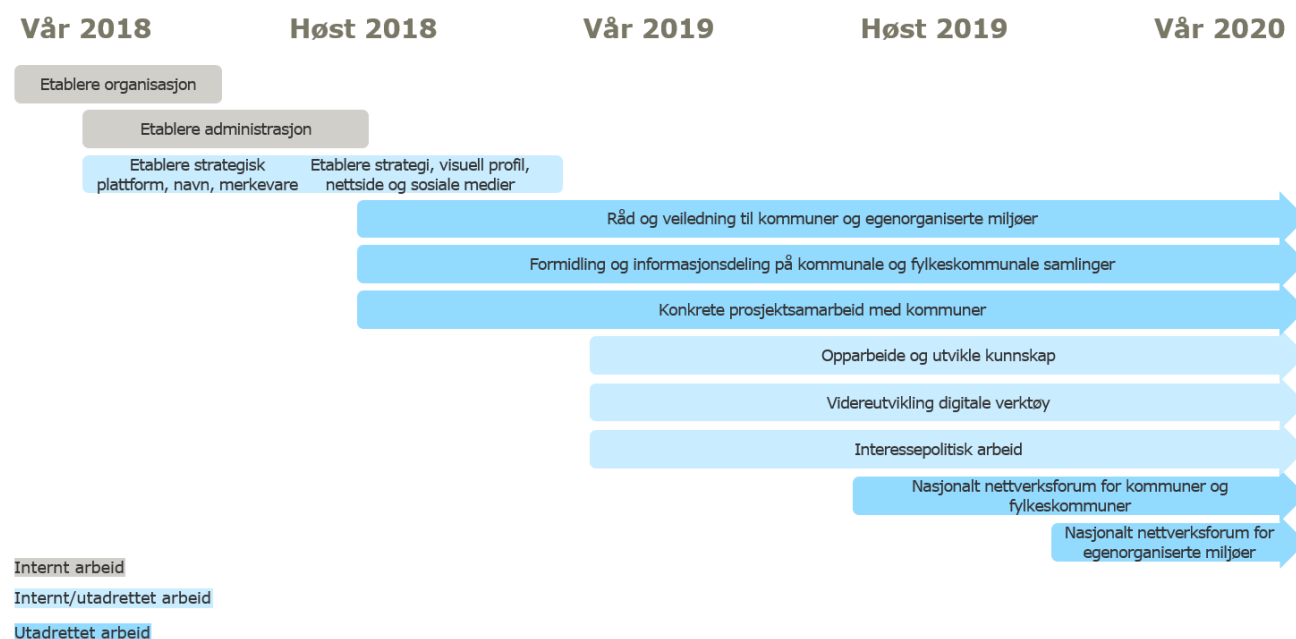
¹³ Tverga (2019). *Hva er egenorganisert idrett og fysisk aktivitet*. Vedlegg til innspill til Idrettsmeldingen.

4. DOKUMENTASJON AV TVERGAS ARBEID

I dette kapittelet dokumenteres og beskrives Tvergas arbeid fra etableringen i 2018 til i dag.

Figur 4-1 viser en tidslinje med hvilke interne og utadrettede oppgaver Tverga har arbeidet med fra etableringen i 2018 til i dag. Tidslinjen gir en forenklet oversikt over Tvergas oppgaver i et tidsperspektiv. Tidslinjen beskrives nærmere i dette kapittelet, og aktiviteter blir beskrevet i nærmere detalj i kapittel 4.2.

Figur 4-1 Tidslinje: Tvergas arbeid i hovedtrekk¹⁴

Tidslinjen i figuren over viser hovedtrekk rundt Tvergas arbeid frem til i dag. Tidslinjen viser at den første tiden ble brukt på å **etablere organisasjon**. Dette innebar blant annet å sette sammen et styre med representanter fra de to organisasjonene Ungdom og Fritid og Oslo Skateboardforening og etablere vedtekter. I løpet av 2018 ble daglig leder ansatt. Daglig leder jobbet med å få på plass kontorlokaler og planlegge ansettelser. Dette er viktige oppstartsaktiviteter som legger grunnlaget for arbeidet med å løse oppgavene som Kulturdepartementet har definert for ressurscenteret.

Dette internt rettede arbeidet la grunnlaget for å begynne å arbeide opp mot målgruppene. Som det fremkommer av tidslinjen, kom Tverga raskt i gang med aktiviteter knyttet til de **utadrettede oppgavene** definert for ressurscenteret. Det ble videre arbeidet med å utvikle strategi for ressurscenteret, visuell profil og digitale plattformer (nettside, facebook og instagram). Tverga knyttet også til seg samarbeidsparter, deriblant forskerkompetanse fra NIH og samarbeidsavtale med BUA.

Allerede i løpet av 2018 deltok Tverga på **fylkeskommunale og kommunale samlinger** og startet opp **konkrete prosjektsamarbeid** med kommuner. Tverga har arbeidet med **formidling**

¹⁴ Utarbeidet på bakgrunn av Tvergas årsrapporter og dokumenterte aktiviteter/tiltak i internt system Coda.

og informasjonsdeling gjennom foredrag på arrangementer for fylkeskommuner/kommuner og organisasjoner med bredt nedslagsfelt, samt møter med egenorganiserte miljøer og ildsjeler.

Gjennom 2019 og 2020 arbeidet Tverga med å gi **råd og veiledning** til kommuner og egenorganiserte miljøer i forbindelse med utvikling av aktiviteter og anlegg til utøvelse av egenorganisert aktivitet. I 2019 opprettet Tverga også et nasjonalt **nettverksforum** med deltakere fra kommuner og fylkeskommuner over hele landet. Nettverksforumet legger til rette for erfaringsdeling, kunnskapsdeling og inspirasjon.

I 2019 arbeidet Tverga også med å **opparbeide kunnskap** om egenorganisert idrett og fysisk aktivitet og å stimulere til kunnskapsutvikling på feltet.

Gjennom 2019 etablerte Tverga en rekke **digitale verktøy** for å dokumentere og systematisere sitt interne arbeid og formidle informasjon ut, herunder Coda, Streak og Meltwater (interne verktøy) og nettside for Tverga, nettside for TvergaKonferansen og app for nettverksforum (utadrettede verktøy).

Tverga utformet skriftlig **innspill til ny idrettsmelding** i 2019 og andre nasjonale strategier som handler om idrett, fysisk aktivitet og friluft, folkehelse og nærmiljøutvikling. Tverga opplever dette som et viktig arbeid for å skape gode forutsetninger for kommuners tilrettelegging for og egenorganiserte miljøers utøvelse av egenorganisert fysisk aktivitet, og for Tvergas arbeid med å støtte dette.

I starten av 2020 arrangerte Tverga en **nettverkssamling for egenorganiserte utøvere og ildsjeler** på Østlandet. Tverga har også videreført aktiviteter knyttet til å **opparbeide kompetanse og kunnskap, formidlingsaktivitet** opp mot fylkeskommuner og kommuner, **råd og veiledning** til enkeltaktører og konkrete **samarbeidsprosjekter**. Tverga har også jobbet med planleggingen av TvergaKonferansen, som måtte utsettes på grunn av utbruddet av covid-19. Tverga har igangsatt en prosess for å ansette en kommunikasjonsmedarbeider, som kan bidra til å heve fokuset på formidling, og har engasjert en politisk rådgiver som skal arbeide for Tverga fremover.

4.1 Ressurser

Utgangspunktet for Tvergas etablering var et årlig tilskudd til drift på 2 millioner kroner gjennom fordeling av spillemidler. Med dette som utgangspunkt har Tverga arbeidet for å øke sitt økonomiske grunnlag, bygget en organisasjon og kompetanse internt og gjennom samarbeid med eksterne aktører.

Dette delkapittelet beskriver disse ressursene Tverga jobber ut fra nærmere.

4.1.1 Tilskudd til drift

Tverga fikk tildelt sitt første tilskudd fra Kulturdepartementet på 2 millioner i 2017. Administrasjonen var først fullt operativ fra 2018, og brukte ikke opp tilskuddet fra 2017 (2 millioner) og for 2018 (2 millioner). Overskuddet ble overført til budsjettet for 2019.¹⁵

Tverga fikk økte overføringer i 2019 – totalt 5 millioner, hvorav 3 millioner fra spillemidlene til idrettsformål og 2 millioner over statsbudsjettet. Bakgrunnen for økningen var en søknad fra Tverga, som så at de trengte å utvide organisasjonen med flere ansatte for å kunne løse oppgavene de var tildelt.¹⁶ I 2020 fikk Tverga totalt 5 millioner i tilskudd fra spillemidlene.

¹⁵ Tverga. Årsrapport 2018.

¹⁶ Tverga. Årsrapport 2019.

Den gradvise økningen i midler har gitt Tverga muligheten til å bygge og utvide administrasjonen og kompetanse internt, og med det mulighet til å imøtekomme behovene fra kommuner og egenorganiserte miljøer.

Den offentlige økonomiske støtten til ressurscenteret betyr i tillegg at Tverga kan tilby gratis tjenester overfor kommuner og egenorganiserte miljøer. Dette fremmer tilgjengeligheten for ressurscenteret og gjør at alle har like forutsetninger for å be om og motta støtte fra ressurscenteret. Offentlig økonomisk støtte av ressurscenteret gir også noe mer forutsigbarhet for drift enn kun søknadsbaserte ordninger.

4.1.2 Annen finansiering

I 2020 mottok Tverga 15 millioner kroner til pilotprosjektet «En morsom omvei» fra Sparebankstiftelsen. Gjennom prosjektet skal åtte nærmiljøparker i åtte ulike kommuner på Østlandet realiseres. Dette gir Tverga mulighet til å jobbe med et konkret prosjekt som bidrar til utbygging av anlegg for utøvelse av egenorganisert idrett og fysisk aktivitet i tillegg til å opparbeide kunnskap og kompetanse rundt denne typen anlegg som senere kan spres til andre deler av landet.

4.1.3 Kompetanse

Tverga har tilegnet seg kompetanse både gjennom ansettelser og gjennom sine aktiviteter.

Ansettelsene i Tverga er gjennomtenkt og basert på organisasjonens og målgruppens behov. Daglig leder var første ansettelse. Daglig leder har hatt fokus på å skape godt arbeidsmiljø og sikre kompetanse «in house».

Den neste ansettelsen var en informasjonsarkitekt, som jobbet med struktur og systematisering av Tvergas arbeid digitalt. Tverga valgte videre å ansette to personer som fikk ansvar for henholdsvis dialog med kommuner og dialog med egenorganiserte miljøer. Dette behovet ble fremtredende gjennom dialog med målgruppene og fordi de to målgruppene er svært ulike og kan trenge noe ulik kompetanse. Tverga hadde i en periode i 2019 også en seniorforsker ansatt i en 20 prosent stilling. På evalueringstidspunktet har Tverga nylig engasjert en politisk rådgiver som skal bistå Tverga i en periode fremover. På evalueringstidspunktet er Tverga også i prosess med å ansette en kommunikasjonsansvarlig som skal sikre fokus på formidling og mer strategisk og operativt kommunikasjonsarbeid fremover.

Tvergas stab har vokst gradvis, i takt med omfanget på arbeidsoppgavene. Tverga gikk fra å være to ansatte på heltid i 2018, til fire ansatte på heltid og en seniorforsker ansatt i en stilling på 20 prosent i 2019. I 2020 jobber fire ansatte i Tverga på heltid. Fra juni 2020 er i tillegg en politisk rådgiver ansatt på engasjement og ansettelse av en kommunikasjonsansvarlig i prosess.

De ansatte i Tvergas administrasjon har derfor en bred kompetanse som samlet skal dekke Tvergas mandat og oppgaver. De ansatte har hovedkompetanse innen egenorganisert idrett, men dekker totalt sett et bredt kompetanseområde, med kunnskap og erfaringer innen områder som organisert idrett, anlegg, folkehelse, organisasjonsutvikling, prosjektledelse, informasjonsbehandling og tjenstedesign.

I tillegg til kompetansen Tverga har «in house» har de knyttet til seg kompetanse fra tre forskningsmiljøer ved henholdsvis NTNU, NMBU og NIH. Tverga samarbeider med disse miljøene om forskningsprosjekter og studentoppgaver.

Tverga har også tilegnet seg kunnskap om egenorganisert idrett og fysisk aktivitet gjennom møter med egenorganiserte miljøer og kommuner.

4.1.4 Organisering

I dette delkapittelet beskrives Tvergas organisering. Organisering ses både som måten man strukturerer de ressursene man har og som en ressurs i seg selv.

Tverga er organisert som en forening med to medlemmer, Oslo Skateboardforening (OSF) og Ungdom og Fritid (UoF).

Styret i Tverga

Styret i Tverga er ansvarlig for driften av foreningen, og består av seks representanter fordelt likt på de to medlemsorganisasjonene. Styrets formål er å legge til rette for egenorganisert idrett og fysisk aktivitet i hele Norge. Styrets oppgaver omfatter å iverksette bestemmelser fra årsmøtene, utarbeide strategiske planer for Tverga, føre nødvendig kontroll med foreningens aktivitet og økonomi og ansette leder og fastsette leders mandat.¹⁷ Styret har 5-6 årlige styremøter, og har til nå også hatt to lengre seanser kombinert med studietur med formål om å bli kjent, utvikle kompetanse og strategi. Styret og daglig leder i Tverga deltar på fellesturer og daglig leder deltar i styremøter.

Det stilles som krav at styreleder er rekruttert fra, eller på en annen måte har legitimitet i, det norske egenorganiserte miljøet.¹⁸ Styrelederen i Tverga velges for ett år av gangen og har veto/dobbeltstemme i styresaker.

Strategisk arbeidsutvalg

Bindeleddet mellom styret og administrasjonen i Tverga, er et arbeidsutvalg som i dag består av styreleder fra OSF, generalsekretær fra UoF og daglig leder av Tverga. Gruppen har tett dialog og styrets representanter i arbeidsutvalget fungerer som sparringspartnere overfor daglig leder i hverdagen. Arbeidsutvalget diskuterer strategiske spørsmål og prioriteringer, og har blant annet hatt felles strategisamling. Arbeidsutvalget diskuterer også tidvis hvorvidt enkeltsaker bør behandles i styret.

Administrasjonen i Tverga

Tvergas administrativt ansatte håndterer den daglige driften. Gruppen består av fem personer på evalueringstidspunktet: én daglig leder, én utviklingsansvarlig, én prosjektleder for anlegg og én prosjektleder for aktivitet som er fast ansatt, og en politisk rådgiver på engasjement. Antallet ansatte reflekterer både innholdet i og mengden av oppgaver ved ressurscenteret, og ressurscenteret har utvidet staben i takt med nye arbeidsoppgaver og arbeidsmengde.

4.1.4.1 Nærmere om Ungdom og Fritid (UoF)

Ungdom og fritid er en barne- og ungdomsorganisasjon for ulike kommunale eller kommunalt støttede åpne møteplasser for ungdom, som fritidsklubber, ungdomshus og andre åpne møteplasser. Organisasjonen er medlemsbasert med om lag 650 medlemmer fra hele landet.

Ungdom og Fritids formål er å fremme brukere, ansatte og frivillige ved åpne møteplasser for ungdom sine interesser. Deres visjon er at alle skal ha tilgang til åpne møteplasser og at tilbudet oppleves som relevant og bidrar til mestring og livskvalitet. UoF styres etter demokratiske prinsipper. Organisasjonen er organisert gjennom et nasjonalt ledd med et sentralstyre, et fylkesledd med et fylkestyre, samt et lokalt ledd med de åpne møteplassene. Det nasjonale sentralstyret har ansvaret for den overordnede driften mellom landsmøtene og skal jobbe mot nasjonale beslutningstakere og politiske premissleverandører. I denne kontakten er sentralstyret representativt for holdningene som de åpne møteplassene har til ungdomspolitiske utfordringer, gjenspeilet i UoF sitt politiske program.¹⁹

¹⁷ Tvergas vedtekter (2018)

¹⁸ Ibid

¹⁹ <https://www.ungdomogfritid.no/ungdom-og-fritid/>

Fylkesstyrene er bindeleddet mellom de åpne møteplassene og sentralstyret. Fylkesstyret skal involvere klubbstyrene i de åpne møteplassene i det ungdomspolitiske arbeidet lokalt. De tar også en aktiv del av styringen av UoF, gjennom å stille kandidater til sentralstyret og delegater til Landsmøtet. Det sentrale leddet i UoF har ansvar for å sikre god kontakt mellom fylkesstyrene. Sentralt tillitsvalgte i UoF er valgt ut av fylkesstyrene. Disse skal formidle den politiske situasjonen i sine fylker og gi innspill til sentralstyret om lokale forhold.²⁰

De åpne møteplassene i UoF er lavterskeltilbud og stort sett gratis tilbud til barn og unge i lokalmiljøene. Åpne møteplasser for ungdom har en svak overrepresentasjon av barn og unge fra lavinntektsfamilier og innvandrerfamilier²¹. Dette er en motsatt trend sammenliknet med deltakelsen i den organiserte idretten, og fritidsklubbene når dermed ut til brukere med en annen sosioøkonomisk profil enn organiserte aktiviteter som oftest krever betaling for deltakelse.

Brukere har ofte behov og ønsker, uten at disse nødvendigvis realiseres gjennom eksisterende tilbud i lokalsamfunnet. Involvering og medvirkning er kjernemetodikken i de åpne møteplassene. Barn og unge er derfor med på å drive tilbudet og realisere sine behov og ønsker. Egenorganisert fysisk aktivitet, som dans, skating, gaming og parkour, er derfor aktiviteter som de åpne møteplassene ofte fanger opp at de unge ønsker å holde på med.

4.1.4.2 Nærmere om Oslo Skateboardforening (OSF)

Oslo Skateboardforening ble etablert i 2011, ut fra et ønske om å få bygget passende anlegg for skateboarding og være en interesseorganisasjon for byens skateboardere. OSF jobber i hovedsak med egenorganisert aktivitet i Oslo og drift av skate-/aktivitetshaller i henhold til driftsavtaler med Oslo kommune, men bistår også kommunen i utvikling av nye anlegg ved behov. OSF deler også erfaringer med mange andre likesinnede rundt i landet. Foreningen har utviklet flere skateparker i Oslo og drifter i dag Oslo skatehall og Skur 13.

OSF er en selveiende forening drevet av frivillige. Tillitsvalgte i OSF mottar ingen honorar for sine verv. Styringsprinsippene i OSF er i stor grad bygget på konkrete behov og nettverksbasert mobilisering. Foreningen anvender relasjoner og én til én-kontakt inn mot ulike egenorganiserte miljøer de er en naturlig del av og fanger således opp behov knyttet til anlegg og aktivitet. Sammenliknet med UoF, har OSF sentralt en mye mindre organisasjon og er primært rigget for å oppnå resultater gjennom raske beslutningsprosesser og handling.

Oslo Skateboardforening så tidlig et behov for et «lettbeint» ressurscenter for personer som ønsker å legge til rette for egenorganisert aktivitet, men som ikke har kompetanse eller tid til å skape slike arenaer. Foreningen fikk Venstre med på et slikt initiativ, og fikk etterhvert også støtte fra de andre regjeringspartiene til å bevilge midler til etablering av et slikt ressurscenter.

4.1.4.3 Samarbeidet mellom Ungdom og Fritid og Oslo Skateboardforening

Både UoF og OSF oppgir å være behovsorienterte – hvor de lokale behovene er styrende for drift og prioriteringer. Dette løser de to organisasjonene på ulike måter. UoF jobber i henhold til en demokratisk organisasjonsstruktur som skal sikre bred involvering fra hele organisasjonen. OSF har imidlertid hatt fokus på raske beslutninger og gjennomføring.

De ulike organisatoriske strukturene og arbeidsmåtene til henholdsvis UoF og OSF kunne potensielt representert en utfordring for et samarbeidet dem imellom, ettersom OSF ønsker effektive beslutninger og prosesser, mens UoF legger opp til demokratiske prosesser hvor store

²⁰ <https://www.ungdomogfritid.no/ungdom-og-fritid/organisasjonserklaering/>

²¹ Andersen, P. L. og Seland, I. (2019). *Fritidsklubber i et folkehelseperspektiv. Ungdataanalyse 2015-2017 og analyse av statlige dokumenter 2007-2017*. OsloMet, Velferdsforskningsinstituttet NOVA notat 1/19. Hentet fra <<https://fagarkivet.oslomet.no/nb/item/asset/dspace:13293/NOVA-Notat-1-2019-Fritidsklubber-i-et-folkehelseperspektiv.pdf>>

delers av organisasjonen skal involveres. De to foreningene har derfor brukt tid i oppstarten til å bli enige om arbeidsmåter og prosesser for styret.

De to organisasjonene kom nokså raskt og uproblematisk til enighet om hvordan Tverga skulle styres og driftes, gjennom god dialog. I praksis har aldri prosedyrene for stemmeavgivning i styret blitt utført i slike saker, fordi medlemmene av styret har blitt enige gjennom å diskutere. Sitatet under illustrerer hvordan de to foreningene har kombinert sine kompetanser og arbeidsmåter i Tvergass styre.

«Det har gjort at vi både er veldig solide og kunnskapsbaserte og samtidig lettbeinte og effektive.»

- Informant fra Tverga

I dag er både UoF og OSF svært glade for at nettopp disse to organisasjonene ble utfordret av Kulturdepartementet til å samarbeide om å opprette ressurscenteret for egenorganisert idrett og fysisk aktivitet. De to organisasjonene opplever at de har kvaliteter som utfyller hverandre på en god måte, og som på hver sin måte har gitt bidrag til ressurscenterets evne til å løse oppgavene de har fått. For Oslo Skateboardforening har det vært svært viktig å samarbeide med en organisasjon som UoF, med et nasjonalt nedslagsfelt og kompetanse på offentlig politikk og administrasjon. UoF har spesielt god oversikt over og kontakter i det politiske landskapet. Ungdom og Fritid opplever også at samarbeidet med OSF er svært verdifullt for Tvergass formål. At OSF sitter på halve beslutningsmyndigheten i styret, gjør at UoF kan omgå egne konsensuskriterier om nødvendig og slik være raskere på ballen i enkeltsaker. OSF har spesielt god kontakt og kjennskap til de egenorganiserte miljøenes forutsetninger og behov, og har kjennskap til andre former for egenorganisert aktivitet enn UoF typisk har.

De to organisasjonene vurderer selv at samarbeidet mellom OSF og UoF og har gitt store synergieffekter. Dette gjelder både forhold som kompetanse, nedslagsfelt, prosessflyt, politisk mobilisering og -gjennomslag, som sitatet under er med på å illustrere.

«Ildsjeler som i Oslo Skateboardforening tramper inn dører og gir seg aldri. Men det er mer kraftfullt hvis du på én gang kan trampe inn førti dører. Ungdom og Fritid vet hvor en finner disse dørene fordi de kjenner de politiske strukturene godt.»

- Informant fra Tverga

4.2 Aktiviteter

I dette delkapittelet dokumenterer og beskriver vi hvilke aktiviteter Tverga har gjennomført frem til i dag. Kapittelet er basert på Tvergass egen tiltaksoversikt. Rambøll har, med bistand fra Tverga, kategorisert aktivitetene utfra de oppgavene som er definert for ressurscenteret. Denne kategoriseringen skal bidra til å vise hva Tverga har gjennomført innenfor hvert av områdene de har hatt i oppgave å jobbe innenfor.

Mange av aktivitetene har imidlertid flere formål og kan i realiteten tilhøre flere av områdene Tverga skal jobbe med. Vi beskriver tiltaket ut fra det vi oppfatter er hovedformålet med tiltaket, men viser også til hvilke andre områder tiltaket har bidratt. Tabellen i vedlegg 1 oppsummerer alle tiltakene og hvilke områder de har bidratt.

Aktivitetene som inngår her er både fullførte, pågående og rullerende aktiviteter.

4.2.1 Opparbeide solid kompetanse om egenorganisert idrett og fysisk aktivitet og om miljøene som driver slik aktivitet. Identifisere hvilke behov disse miljøene har og hvilke utfordringer de står overfor i utøvelsen av aktiviteten

I dette delkapittelet besvares følgende problemstilling:

- Problemstilling: Hvordan bygger Tverga opp kompetanse om egenorganisert idrett og fysisk aktivitet, og hvordan arbeider de for å identifisere behov og utfordringer i egenorganiserte miljøer?

I dette delkapittelet beskrives følgende tiltak:

- Nullpunktmåling: Egenorganisertes behov
- Etnografisk studie: Egenorganisertes behov
- Kartlegging av behov hos målgrupper (nettverksforum)
- Forskningsreview
- Forskningsoppgaver – studenter
- Aksjon skolegård (Nasjonal arbeidsgruppe)
- Samarbeidsavtale med SIAT
- Internasjonalt nettverk – nettverksplattform
- Forskerforum
- «Møteplass datakultur»
- Leverandørutvikling/-forum

Tverga har gjennomført en rekke tiltak for å heve egen kompetanse og kunnskap om egenorganisert idrett og fysisk aktivitet. Dette innebærer både innhenting av eksisterende forskning, kunnskap og eksisterende egenorganiserte aktiviteter, tilbud og initiativ. Tverga har også gjennomført egne studier og stimulert til kunnskapsutvikling gjennom samarbeid med forskere og studenter.

Tverga har blant annet innhentet bistand fra Opinion til gjennomføre nullpunktmåling og etnografisk studie som begge hadde til formål å kartlegge egenorganisertes behov. Nullpunktmålingen og den etnografiske studien om egenorganisertes behov ble gjennomført høsten 2019. Nullpunktmålingen var en kvantitativ kartlegging av kjennskap og assosiasjoner til de moderne egenorganiserte idrettene/aktivitetene, og målte samtidig tilgangen til anlegg og bruken av disse. Tverga fikk samtidig kartlagt kjennskapen til Tverga. Et landsrepresentativt utvalg av kvinner og menn i alderen 15-29 år deltok i undersøkelsen. Totalt 500 respondenter svarte på en undersøkelsen, som ble gjennomført som en nettbasert spørreundersøkelse.

Den etnografiske studien var en kvalitativ kartlegging av behovene Tverga har for å forstå språk, begrep og behov som ligger til grunn for å drive med moderne egenorganisert idrett. Målgruppen for den etnografiske undersøkelsen var personer som driver med moderne egenorganisert idrett og som er del av et etablert miljø. Studiens formål var å kartlegge organisasjonens behov.

Tverga har også kartlagt kommunebehov og egenorganiserte miljøers behov på nettverkssamlinger for hver av målgruppene. Les mer om nettverksforumene i kapittel 4.2.2.

Tverga har videre bidratt med midler til gjennomføring av et forskningsreview, gjennom et samarbeid Tverga har inngått med NIH. Forskningsreviewet skal gjennomgå eksisterende internasjonal og nasjonal forskning på egenorganisert idrett. Arbeidet ble påbegynt høsten 2019 og strekker seg frem til 2021.

Tverga har også satt i gang følgeevaluering av «En morsom omvei» i samarbeid med NMBU. Les mer om «En morsom omvei» i kapittel 4.2.3.

Tverga har etablert et samarbeid med NIH, NTNU og NMBU rundt veiledning av masteroppgaver og andre studentoppgaver. Studentene blir rekruttert til å skrive oppgaver om egenorganisert idrett og fysisk aktivitet, som bidrar til at Tverga og andre øker sin kompetanse på feltet. Tverga har bidratt med veiledning av ti studenter fra NIH, NTNU og NMBU.

Fra høsten 2019 inngikk Tverga et samarbeid med NMBU om etablering av en nasjonal arbeidsgruppe som jobber for bedre uteområder i skoler og barnehager. Arbeidsgruppen har som mål å påvirke nasjonale og lokale myndigheter til å stille større krav til kvalitet og størrelse for barn og unges uteområder. I arbeidsgruppen leder Tverga undergruppen som skal igangsette pilotprosjekter som viser mulighetsrommet, beskriver prosjekter og søker nasjonale midler, formidler resultater, prosjekter og følgeforskning.

Tverga har inngått en overordnet samarbeidsavtale med Senter for idrettsanlegg og teknologi (SIAT) ved NTNU. Formålet med samarbeidet er gjensidig styrking av kompetanse om anlegg for fysisk aktivitet som ikke karakteriseres som tradisjonelle aktiviteter eller organisert idrett, gjennom felles prosjekter og studentoppgaver. Avtalen definerer to konkrete samarbeidsprosjekter som planlegges: Prosjektmodell og aktivitetsmåling.

Vinteren 2019-2020 ble Tverga medlem av International Association for Sports and Leisure Facilities (IAKS). IAKS er en internasjonal organisasjon som jobber for å fremme informasjon og kunnskap om planlegging, design og anleggsutvikling for å skape mer aktive lokalsamfunn. Gjennom medlemskapet får Tverga tilgang på relevante internasjonale nettverk innenfor fagfeltene idrettsanlegg, medvirkning, folkehelse og aktivitet.

Tverga har tatt initiativ til å starte etablering av et forskningsforum, ved å sende ut informasjon m.m. til forskningsmiljøene. Forumet er ikke enda etablert, men skal jobbes videre med til høsten. Målet er å dele erfaringer, kunnskap og kompetanse.

Tverga har initiert dialog med en rekke leverandører innenfor aktivitetsanlegg, for å påvirke utviklingen i tråd med den forsknings- og erfaringsbaserte kunnskapen Tverga har. På evalueringstidspunktet er dialogen med de enkelte leverandørene opprettet, men på sikt har Tverga ønske om å opprette et forum. Tverga ønsker å opprette et leverandørforum først og fremst for erfaringsutveksling, og for å kartlegge behov og utfordringer. Tverga mener det er viktig å ha med leverandørmarkedet i sitt utviklingsarbeid, fordi det ikke er nok at kommuner er kreative og nyskapende hvis markedet ikke henger med på utviklingen.

Tverga gjennomfører i 2020 medvirkningsseminar hvor de kartlegger ungdommens ønsker for møteplasser for datakultur, og utarbeider en rapport basert på seminaret og leverer rapporten til Kulturdepartementet. Rapporten tilgjengeliggjøres for nedlastning på Tvergas nettsider og distribueres via en lansering og markedsføringsplan. Dette er et samarbeid med UoF, Ungdommens Kulturmønstring (UKM) og KANDU – norsk dataungdom, men hvor Tverga har påtatt seg hovedansvaret med å skrive rapporten. Tverga ser det som en naturlig del av sitt oppdrag å engasjere seg i arbeidet med utviklingen av gode møteplasser for spillinteresserte ungdommer. Ungdom har et mangfold av interesser og Tvergas erfaringer viser at unge etterspør møteplasser som inneholder flere aktiviteter samlet på ett sted. Fysisk aktivitet er viktig for spillinteresserte, og

Tverga håper at gode møteplasser for datakultur også vil ligge tett på eller inkludere rom for fysisk aktivitet.

De nevnte aktivitetene har mål om å øke Tvergas kompetanse og kunnskap om egenorganisert idrett og fysisk aktivitet for at de skal være i stand til å bistå de egenorganiserte miljøene og kommunene i sitt arbeid med å øke den fysiske aktiviteten i befolkningen. Samtidig vil kunnskapen Tverga har generert eller stimulert til, bidra til utvikling av feltet generelt.

I tillegg til disse aktivitetene er det mange andre tiltak som bidrar til at Tverga øker sin kunnskap og kompetanse. Når Tverga er i dialog med miljøene og kommunene for å bistå dem, enten det er i gjennomføring av ulike nettverksforum eller som deltaker ved andre relevante arrangementer, får Tverga innblikk i behov og trender som er nyttige for deres arbeid.

4.2.1.1 Samle og systematisere informasjon om egenorganisert idrett og fysisk aktivitet

I dette delkapittelet beskrives følgende tiltak:

- Dokumentasjon: etablering av CRM-systemet Streak, Coda, Meltwater og Slack
- Etablere prosjektverktøy Coda
- DIGLO – Tvergas digitale plattform
- Tilrettelegging for Tverga-evaluering

Tverga har gjennomført en rekke tiltak som samler og systematiserer informasjon om egenorganisert idrett og fysisk aktivitet. Dette er primært interne verktøy, men som også har potensial for å benyttes til å utvikle utadrettede digitale verktøy.

Våren 2019 implementerte Tverga CRM-systemet Streak. Streak gjør det mulig å loggføre alle henvendelser og visualisering i et rapporteringssystem. Det blir således enkelt å hente ut rapporter på kontakt med egenorganiserte, kommuner og andre.

Coda ble implementert høsten 2019, og er Tvergas interne prosjektverktøy til planlegging, gjennomføring og samling av all informasjon om de ulike prosjektene de jobber med. Tverga ser et potensial i å videreutvikle CODA til et prosjektverktøy.

Meltwater er et markedsovervåkningssystem Tverga bruker til å kartlegge omtalen av Tverga som organisasjon og egenorganisert idrett i offentlige dokumenter, media og digitale plattformer over tid.

Kommunikasjonsplattformen Slack brukes som et internt kommunikasjonsverktøy i Tverga. Ved tette samarbeid om konkrete prosjekter som går over tid, kan også samarbeidsparter inviteres til plattformen for å kommunisere rundt prosjektet der.

Samlet er dette verktøy som brukes til løpende dokumentasjon av Tvergas arbeid.

Tverga har jobbet med en digital plattform, kalt DIGLO. Visjonen med DIGLO er å kunne utarbeide et oppslagsverk med informasjon om områder, demografi og forskning som kan brukes av Tverga til å gi tilpassede innspill til kommuner. Tverga har utviklet en plattform til dette formålet basert på eksisterende informasjon, men har bremsset videre utvikling fordi det er et stort, ambisiøst og

kostnadskrevende prosjekt. Ettersom Tverga forbinder en viss risiko med å utvikle et slikt program, ønsker de ikke å prioritere arbeidet med DIGLO per dags dato.

I forbindelse med arbeidet med foreliggende underveisevaluering, har Tverga samlet informasjon om arbeidet sitt i Coda og tilgjengeliggjort dette for Rambøll.

4.2.2 Formidle informasjon og legge til rette for erfaringsutveksling mellom egenorganiserte miljøer og mellom kommuner

I dette delkapittelet besvares følgende problemstilling:

- Problemstilling: Hvordan formidler Tverga informasjon om egenorganisert idrett og fysisk aktivitet, og i hvilken form legger de til rette for erfaringsutveksling mellom egenorganiserte miljøer og mellom kommuner?

I dette delkapittelet beskrives følgende tiltak:

- Foredrag for regioner, kommuner og andre
- Eksterne arrangement – foredrag
- Eksterne arrangement – deltaker
- Nettside 1.0
- Nettside 2.0
- Nettside TvergaKonferansen
- Formidling: Aktivitetsmønster/aktivitetstrender – egne og andres undersøkelser og resultater
- Inspirasjonsanlegg
- Digital veileder for egenorganiserte og frivillige
- App ifm. nettverksforum
- Nasjonalt nettverksforum for kommuneansatte og fagpersoner
- Regionale nettverksforum for egenorganiserte og ildsjeler

Tverga har holdt foredrag og deltatt på en rekke relevante arrangementer innenfor anlegg, medvirkning, folkehelse og aktivitet for bygge nettverk og kunnskap, og for å formidle informasjon om egenorganisert idrett og fysisk aktivitet. Allerede høsten 2018 begynte Tverga med å formidle sitt arbeid, fanesaker og kunnskapsgrunnlag til fagmiljøer i kommuner og fylkeskommuner. Tverga har blant annet holdt foredrag på en rekke kommunesamlinger i regi av fylkeskommuner.

Vinteren 2019 opprettet Tverga sin nettside www.tverga.no, og våren 2020 ble den oppdatert med nytt innhold i henhold til nye brukerbehov og arkivbehov. Tverga opprettet også en egen nettside for Tvergakonferansen 2020 (www.tvergakonferansen.no) med informasjon om innhold, dato og påmelding. Tvergakonferansen er for øvrig utsatt som følge av utbruddet av rundt Covid-19.

Tvergas nettside inneholder informasjon om blant annet aktiviteter, finansiering, inspirerende anlegg, leverandører og rådgivere, kunnskapssider, nyhetsoversikt og informasjon om aktivitetsråd. Det er også en egen side hvor de har samlet nyttige eksterne lenker innenfor temaene medvirkning, bakgrunnsinformasjon, forskning, anleggsfinansiering og aktiviteter. Denne informasjonen retter seg både mot utøvere og kommuner. Tverga har også facebookside og instagram hvor de publiserer relatert innhold.

På kunnskapssidene formidler Tverga egne og andres undersøkelser om aktivitetsmønstre og aktivitetstrender, herunder veiledere, undersøkelser og rapporter. Dette bidrar i deres arbeid med å identifisere hvilke behov egenorganisert idrett og miljøer har, og hvilke utfordringer de står overfor i utøvelsen av sin aktivitet.

Tverga har også laget en oversikt over gode forbildeanlegg for egenorganisert idrett og fysiske aktivitet. Gjennom formidling på nettsider og sosiale medier løftes de gode anleggene i Norge frem som *inspirasjonsanlegg*. Disse skal stimulere og inspirere kommunene og de egenorganiserte miljøene til å utvikle gode anlegg som legger til rette for egenorganisert idrett og fysisk aktivitet. Dette arbeidet ble påbegynt allerede våren 2019 og er et kontinuerlig arbeid Tverga gjør ved å oppdatere nettside og sosiale medier med nye inspirasjonsanlegg.

Tverga planlegger å utvikle en digital veileder for egenorganiserte og frivillige. Den digitale veilederen skal være brukervennlig for egenorganiserte og frivillige som ønsker å utvikle en aktivitetsarena og/eller annen tilrettelegging for egenorganisert fysisk aktivitet lokalt. Første del av veilederen planlegges å legges ut på nettsidene høsten 2020. Veilederen skal være basert på funn fra en spørreundersøkelse blant egenorganiserte og frivillige sitt nettverk for å kartlegge utfordringer, ønsker og behov.

Informasjon på nettsider bidrar til å spre den kunnskapen Tverga har om egenorganisert idrett og deler eksempler som andre kan la seg inspirere og lære av. Tverga har også gjennomført flere aktiviteter hvor de legger til rette for en mer aktiv form for erfaringsutveksling mellom egenorganiserte miljøer og mellom kommuner. Tverga har tatt initiativ til å etablere et nasjonalt nettverksforum for henholdsvis kommuner og egenorganisert idrett og fysisk aktivitet. I dette arbeidet rekrutterte Tverga deltakere som representerer målgruppen og fagfolk til en arena for deling av kunnskap, kompetanse og erfaringer som er relevant både for deltakerne og for Tvergass kunnskap om kommuner, fylkeskommuners og egenorganiserte miljøers arbeid og utfordringsbilde.

Den første samlingen var et nasjonalt nettverksforum for ansatte i kommuner, fylkeskommuner og andre fagpersoner, arrangert høsten 2019. 34 fagfolk, rådgivere og andre interessenter deltok på samlingen. Hovedtemaet for denne første samlingen var lokal tilrettelegging, og på samlingen løftet man erfaringer med hva som fungerer bra i dag, hva som oppleves som utfordrende og hvordan man kan samarbeide for å stimulere til mer egenorganisert aktivitet. Deltakerne fikk også være med på å påvirke innhold og form til fremtidens nettverkssamlinger.

For nettverksforumet høsten 2019 tok de i bruk en app som kommunikasjonskanal og input-enhet gjennom hele gjennomføringen av nettverksforum-møtet. Appen ga informasjon om programmet for nettverksforum-møtet og foredragsholdere, samt oversikt over deltakere i nettverket. Appen viste også oversikt over «kule anlegg» og ga mulighet for å dele tanker, ideer og innspill underveis i løpet av dagen.

Tverga gjennomførte et regionalt nettverksforum for egenorganiserte utøvere og ildsjeler i januar 2020. 20 personer deltok på samlingen, og Sparebankstiftelsen var tilstede for å bli kjent med deltakerne og besvare spørsmål om tilskuddsordningen deres. Målet med nettverksforum for denne målgruppen var å skape en felles arena for deling av kunnskap og erfaring, samt etablering av bekjentskap på tvers av aktivitetsmiljøer. Tverga ønsker også å bruke nettverket som en sparringspartner til arbeidet Tverga utfører. I tillegg til samlingen som ble avholdt i Oslo i januar 2020, har Tverga planer om å gjennomføre et liknende regionalt nettverksforum for egenorganiserte utøvere og ildsjeler på Vestlandet høsten 2020 eller vinteren 2021 (avhengig av covid-19).

4.2.3 Aktivt fremme kunnskap og kompetanse hos kommunale myndigheter

I dette delkapittelet besvares følgende problemstilling:

- Problemstilling: Hvilken type kunnskap og kompetanse etterspør kommuner?

I dette delkapittelet beskrives følgende tiltak:

- Fortløpende høringsinnspill til kommuners arbeid med idrettspolitiske planer, strategier og anleggslister
- Fredrikstad aktivitetsråd
- Aktivitetsråd
- Tvergametoden: Nasjonal veileder
- 3 anleggskonsepter
- En morsom omvei

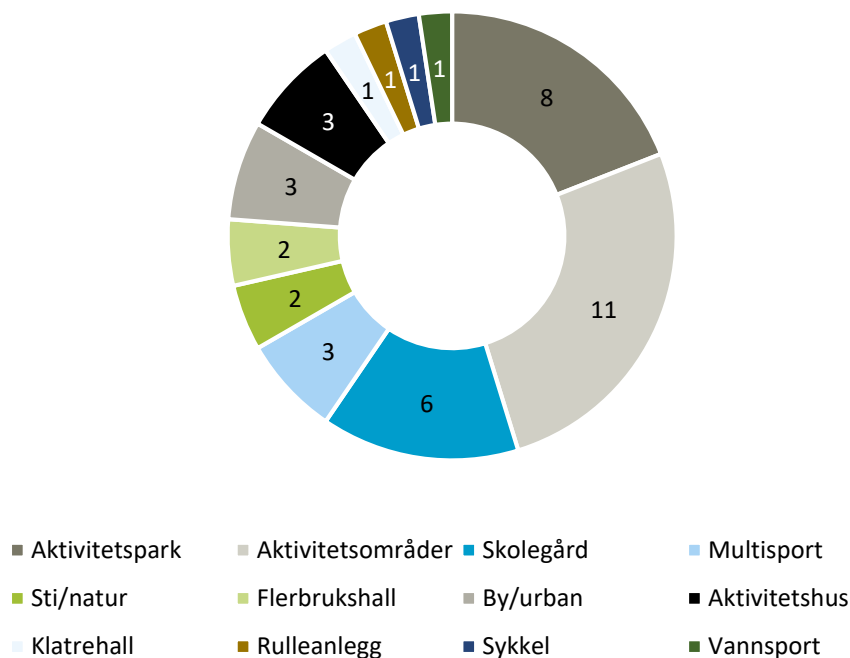
En av Tvergas oppgaver handler om å aktivt fremme kunnskap og kompetanse om egenorganisert aktivitet og fysisk aktivitet hos kommunale myndigheter. Vi forstår denne oppgaven som mer involverende kompetanseheving i kommunene enn bred formidling via digitale kanaler og samlinger. Under denne oppgaven inngår også all bistand Tverga har gitt til kommuner som har henvendt seg.

Per juni 2020 har 46 unike kommuner vært i kontakt med Tverga. Som vist i Figur 4-2 under, gjelder kommunenes henvendelser til Tverga mange ulike former for bistandsbehov. Kommunenes bistandsbehov reflekterer hvilke kompetanser Tverga bør inneha for å kunne ivareta kommunenes arbeid med å tilrettelegge for egenorganisert aktivitet.

Det er flest kommuner som har henvendt seg til Tverga for å få bistand i forbindelse med anleggsprosjekter, etterfulgt av foredrag og høringsinnspill.

Blant henvendelsene om anleggsprosjekter handler de fleste om aktivitetsområder eller aktivitetspark, etterfulgt av skolegårder. Andre henvendelser dreier seg om multisport, aktivitetshus, by/urban, Ski/natur, flerbrukshall, klatrehall, rulleanlegg, sykkel og vannsport.

Figur 4-2 Kommunenes bistandsbehov knyttet til anlegg

I tillegg til disse enkelthenvendelsene har Tverga jobbet med å gi fortløpende høringsinnspill til kommuners arbeid med idrettspolitiske planer, strategier og anleggslistene innenfor idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv. Innspill til kommuners arbeid med idrettspolitiske planer kan være viktig for å legge forholdene til rette for egenorganisert aktivitet lokalt.

Tverga har også begynt arbeidet med å utvikle «Tvergametoden». «Tvergametoden» skal beskrive en anleggsprosess fra idé, til realisering og til videre drift og anleggsbruk, og tanken er å tilgjengeliggjøre nyttige verktøy som både kommuner og egenorganiserte kan bruke i sine prosjekter. «Tvergametoden» skal være todelt, med én del som er tilpasset kommunale behov og én del tilpasset egenorganiserte utøvere og ildsjelers behov. Arbeidet med «Tvergametoden» ble påbegynt i begynnelsen av 2020.

Tverga har videre valgt ut tre anleggskonsepter som de skal bidra konkret med å utvikle og realisere: Nærfriluftsanlegg, skolegård og aktivitetshall/-park. Disse prosjektene ivaretas gjennom henholdsvis prosjektene «En morsom omvei», «Aksjon skolegård» (se 4.2.1) og dialog med flere kommuner om mulig samarbeid rundt innendørsanlegg og aktivitetspark.

Tverga har fått tilskudd fra Sparebankstiftelsen på 15 millioner kroner til etablering av inntil åtte nærmiljøprosjekter gjennom prosjektet «En morsom omvei».²² «En morsom omvei» er et pilotprosjekt som skal inspirere og stimulere kommuner til å utstyre flere lokalmiljøer med innbydende nærmiljøanlegg som fremmer bevegelse på nye, morsomme og overraskende måter. Med dette pilotprosjektet ønsker Tverga å stimulere til utvikling av flere enkle og gode aktivitetsanlegg rundt om i lokalmiljøene. Pilotprosjektet skal gjennomføres på Østlandet, men Tverga ønsker å opparbeide erfaringer som kan spres og også komme andre til gode.

²² <https://www.tverga.no/tverga-far-15-millioner-til-a-skape-morsomme-omveier/>

Videre bidrar Tverga til å etablere aktivitetsråd i fem ulike kommuner (avhengig av ekstern finansiering). Fredrikstad har allerede etablert et aktivitetsråd hvor Tverga bistod med driftstilskudd og rådgivning for aktivitetsrådet i 2020. Fredrikstad aktivitetsråd jobber for egenorganisert fysisk aktivitet, friluftsliv og tilrettelegger for et aktivt liv. Målet med dette arbeidet er at flere kommuner etablerer et aktivitetsråd som bidrar til et mangfoldig aktivitetstilbud og en mer aktiv befolkning.

I tillegg til disse aktivitetene hvor Tverga har vært i direkte kontakt med kommuner eller jobber med konkrete prosjekter med kommuner som målgruppe, har Tverga gjennomført flere andre aktiviteter som også har hatt til formål å fremme kunnskap og kompetanse hos kommunale myndigheter, som foredrag på kommunesamlinger og nettverksforum. Disse aktivitetene er her beskrevet nærmere under delkapittelet som handler om å formidle informasjon og legge til rette for erfaringsutveksling mellom egenorganiserte miljøer og mellom kommuner (kap. 4.2.2).

4.2.4 Råd og praktisk veiledning til egenorganiserte miljøer om tilrettelegging av aktivitet (utadrettet)

I dette delkapittelet besvares følgende problemstilling:

- Problemstilling: Hva etterspør egenorganiserte miljøer av råd og praktisk veiledning?

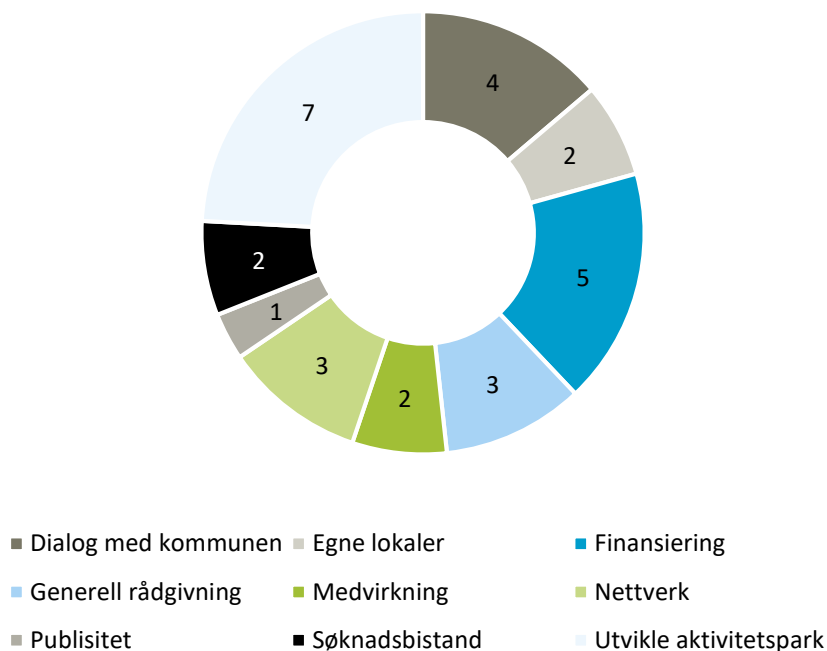
I dette delkapittelet beskrives følgende tiltak:

- Rådgivning og informasjonsarbeid
- Eksisterende egenorganiserte aktiviteter, tilbud og behov
- Ungdom og Fritid – klubbundersøkelse
- Tvergametoden: Nasjonal veileder
- Medvirkningsmetode og rekruttering for fem innspillsmøter for ungdom ifm. idrettsmelding

Allerede høsten 2018 startet Tverga med daglig rådgivning og informasjonsarbeid ut mot kommuneansatte og egenorganiserte ildsjeler/utøvere. Dette er noe Tverga har fortsatt med, og utgjør en viktig del av deres kontakt med egenorganiserte miljøer om tilrettelegging av aktivitet.

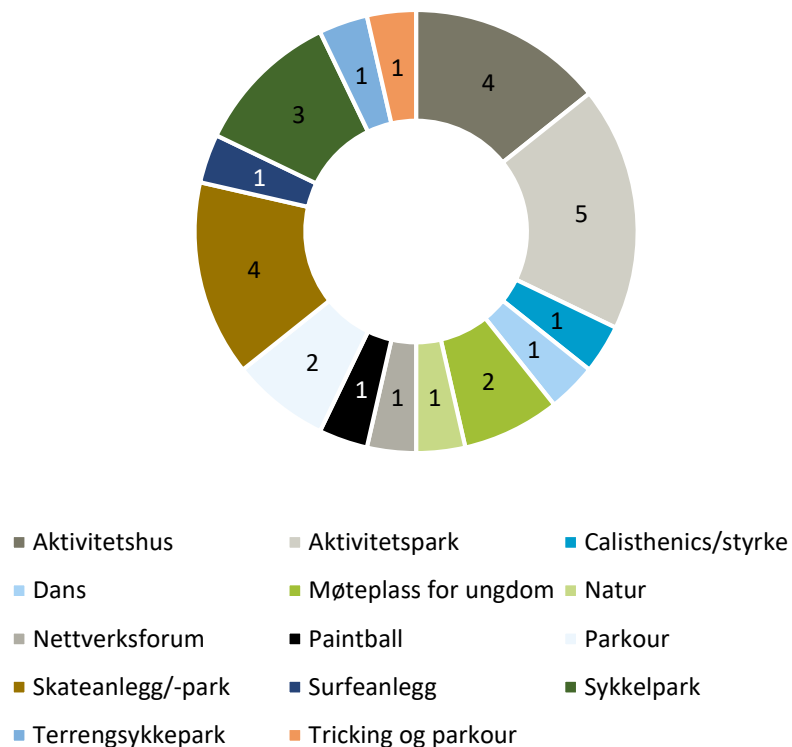
Per juni 2020 har Tverga vært i kontakt med 34 unike egenorganiserte miljøer. Figur 4-3 under gir en oversikt over de egenorganiserte miljøenes behov fra Tverga. Figuren viser at de egenorganiserte miljøene har behov for bistand fra Tverga til ulike typer arbeid. Det er flest egenorganiserte miljøer som har behov for bistand i forbindelse med utvikling av aktivitetspark, etterfulgt av finansiering og dialog med kommunen. Disse tallene gir en god indikasjon på hvilke bistandsbehov egenorganiserte miljøer har. Når det gjelder finansiering, har Tverga blant annet sett behov for råd og veiledning i forbindelse med tilskuddsordningen Nyskapende aktivitetsarenaer.

Figur 4-3 Egenorganiserte miljøers behov fra Tverga

Egenorganisertes behov knyttet til anlegg fordeler seg på 14 ulike typer anlegg, som vist i Figur 4-4 under.

Figur 4-4 Egenorganiserte miljøers bistandsbehov knyttet til anlegg

Tverga har i forlengelsen av slike henvendelser jobbet med å samle, eksemplifisere og formidle gode aktivitetstilbud og initiativ, for å gi inspirasjon og mulige løsninger til miljøer som ønsker bistand.

Tverga har begynt arbeidet med å utvikle «Tvergametoden». «Tvergametoden» skal beskrive en anleggsprosess fra idé, til realisering og til videre drift og anleggsbruk, og tanken er å tilgjengeliggjøre nyttige verktøy som både kommuner og egenorganiserte kan bruke i sine prosjekter. «Tvergametoden» skal være todelt, med én del som er tilpasset kommunale behov og én del tilpasset egenorganiserte utøvere og ildsjelers behov. Arbeidet med «Tvergametoden» ble påbegynt i begynnelsen av 2020.

Tverga har bidratt i utforming av Ungdom og fritids klubbundersøkelse, ved å foreslå konkrete spørsmål om egenorganisert idrett og fysisk aktivitet. Tverga bidro videre til planlegging og gjennomføring av innspillmøter for ungdom i samarbeid med Kulturdepartementet, i forbindelse med arbeidet med ny idrettsmelding høsten 2019. Tverga bidro også med rekruttering av ungdom i kommunene og i utvikling av medvirkningsopplegget, og koblet også på Ungdom og fritid som bidragsyter.

4.2.5 Annet

I dette delkapittelet beskrives følgende tiltak:

- Organisasjon
- Økonomi
- Kommunikasjon
- Spillemiddelordning
- Politisk plan

Under oppstarten av Tverga, høsten 2018, ønsket Tverga å bygge en bærekraftig og attraktiv arbeidsplass med tydelige mål og fremdriftsplaner. For å få til dette har de fra start jobbet med organisasjonsutvikling, som består av utvikling og ivaretagelse av en nøktern økonomisk kultur, god kostnadskontroll med gode rutiner i alle ledd og en fornuftig avsetning til egenkapital. Et annet ledd i organisasjonsutviklingen omhandler utviklingen av en egen kommunikasjonsstrategi. Tverga utviklet en kommunikasjonsstrategi og tiltaksplan for perioden 2019-2021, for å sikre hensiktsmessig kommunikasjon til sine målgrupper, og sette organisasjonen og tiltakene på kartet.

Tverga har også utformet og fulgt opp en politisk påvirkningsplan. Formålet med denne planen er å forankre Tvergas fanesaker hos nasjonale og lokale beslutningstakere. Tverga har også arbeidet med å gi innspill på idrettsmeldingen, barne- og ungdomskulturmeldingen, samarbeidsstrategi for barn i lavinntektsfamilier, m.m. og har deltatt i dialogmøter om Spillemiddelordningen. Også dette arbeidet er for å påvirke nasjonal politikk, med mål om at Spillemiddelordningen skal legge godt til rette for egenorganisert idrett og fysisk aktivitet. Tverga ønsker blant annet å arbeide for at midlene tilfaller flere deler av befolkningen og at det skal ligge medvirkningsprosesser til grunn for søknader om spillemidler.

Det interessepolitiske arbeidet har vært viktig for Tverga for å påvirke egenorganisert idrett og fysisk aktivitets rammer på nasjonalt og lokalt nivå. Nasjonal og lokal politikk setter rammer for Tvergas arbeid og gjennomslagskraft, og også evne til å løse oppgavene innenfor eget mandat.

4.3 Utfall

I dette delkapittelet besvares følgende problemstillinger:

- Problemstilling: Er Tverga kjent, og brukes de aktivt av kommuner og egenorganiserte miljøer?
- Problemstilling: Hvilke tilbakemeldinger gir kommunene på den dialogen de har hatt med Tverga?
- Problemstilling: Hvilke tilbakemeldinger gir de egenorganiserte miljøene på den dialogen de har hatt med Tverga?

I dette delkapittelet redegjør vi for de utfallene vi ser fra Tvergassamlede aktivitet. Analysene er basert på skriftlig dokumentasjon, samt funn fra intervjuer med Tverga, kommuner og egenorganiserte miljøer.

Kapittelet inneholder noen konkrete eksempler på bistand kommuner og egenorganiserte miljøer har fått fra Tverga, samt beskrivelse av hvilke utfall de aktuelle aktørene opplever at bistanden fra Tverga har bidratt til.²³

Tverga har opparbeidet en organisasjon og administrasjon med viktige kompetanser, som har lagt grunnlaget for gjennomføring av ressurscenterets definerte oppgaver. Tverga har innhentet, produsert og stimulert til kunnskapsutvikling, gjennom egne undersøkelser, samarbeid med forskere og studenter.

Som vist i de påfølgende delkapitlene, har en del kommuner og egenorganiserte miljøer vært i kontakt med Tverga – enten på ulike samlinger eller gjennom én til én-kontakt. Denne kontakten har gitt viktig innsikt i begge målgruppens utfordringer og behov. Kunnskapen Tverga har opparbeidet benyttes aktivt inn i rådgivning og veiledning og valg av prosjekter. Samlingene har bidratt til å heve kunnskap og utveksle erfaringer kommuner imellom og egenorganiserte miljøer imellom. Mange av enkelthenvendelsene har bidratt til å heve kommuners kompetanse om egenorganiserte miljøers behov og egenorganiserte miljøer har fått bistand til diverse behov for tilrettelegging for aktivitet eller anlegg. Gjennom å engasjere seg i konkrete utviklingsprosjekter, som «En morsom omvei» og «Aksjon Skolegård» og «Aktivitetsråd», bidrar Tverga også aktivt til utvikling på feltet.

Tvergass digitale verktøy er effektive for å samle og systematisere innhentet informasjon og informasjon om eget arbeid. Dette er også nyttige styringsverktøy.

Gjennom sitt politiske arbeid har Tverga jobbet for bevisstgjøring av egenorganisert idrett og fysisk aktivitet blant offentlige aktører nasjonalt og lokalt.

4.3.1 Omfang av henvendelser fra kommuner og egenorganiserte miljøer

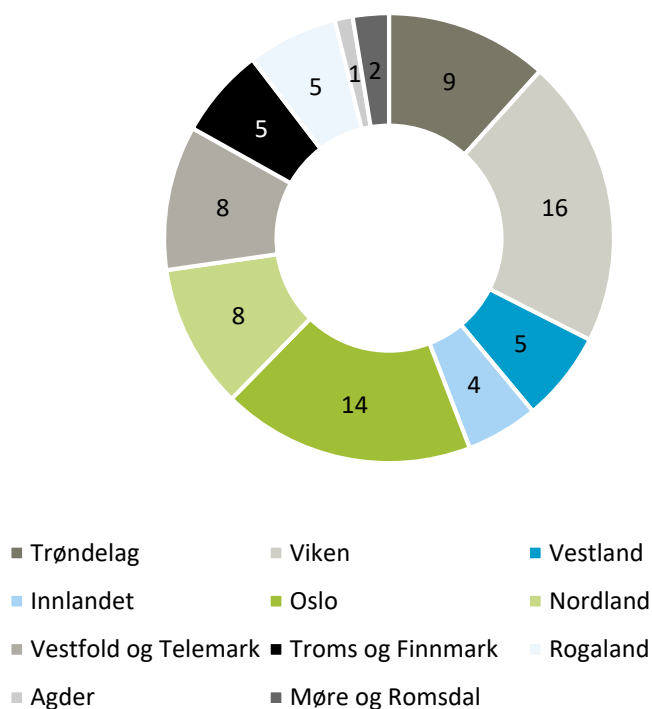
Per juni 2020 har 46 unike kommuner vært i kontakt med Tverga. De fleste kommunene (36) har hatt én henvendelse til Tverga. Ni kommuner har hatt to henvendelser til Tverga, og Oslo har samlet hatt 14 henvendelser til Tverga. Totalt har Tverga fått 68 henvendelser fra kommuner.

Henvendelsene har kommet fra kommuner fordelt på alle landets elleve fylker. Fordelingen av antall henvendelser per fylke vises i Figur 4-5 under. Som det fremkommer av figuren, kommer

²³ Eksempelene er valgt ut basert på informantintervjuer. Det gjøres derfor oppmerksom på at utvalget av informanter har vært styrende for historiene og at andre historier antas å eksistere. Tverga har blant annet listet opp flere «solskinshistorier» i sin årsrapport for 2019. «Solskinshistoriene» som omtales i årsrapporten er knyttet til samarbeid/bistand/støtte til Levanger kommune, Saltstein surfeklubb, Krøderen Velforening, Bøler FAU og Otra idrettslag. To av disse eksemplene, med Levanger kommune og Saltstein surfeklubb, nevnes også i denne rapporten, men utdypes

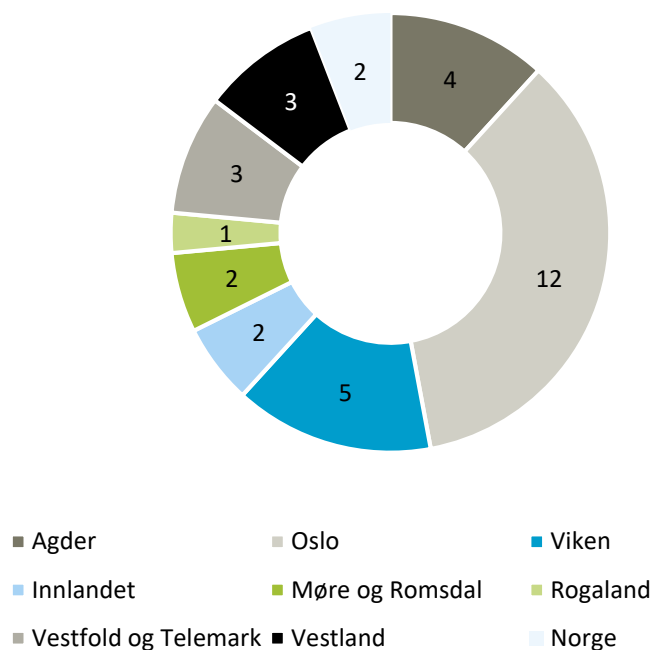
flest henvendelser fra Viken, etterfulgt av Oslo. 44 prosent av alle henvendelsene kommer fra Viken og Oslo.

Figur 4-5 Omfang av bistand til kommuner, fordelt på fylker

Per juni 2020 har Tverga vært i kontakt med 34 unike egenorganiserte miljøer. Miljøene kommer fra 17 ulike kommuner, fordelt på åtte ulike fylker, samt to miljøer uten stedsspesifikk tilhørighet. Hele 35 prosent av alle de egenorganiserte miljøene som har vært i kontakt med Tverga hører til i Oslo og 50 prosent av alle de egenorganiserte miljøene som har vært i kontakt med Tverga hører til i Oslo og Viken, jamfør Figur 4-6 under.

På kommunenivå er det tolv ulike egenorganiserte miljøer fra Oslo (tilsvarende fylkesnivå), to ulike egenorganiserte miljøer i Bærum og to ulike egenorganiserte miljøer i Arendal som har fått bistand fra Tverga. De resterende 14 egenorganiserte miljøene kommer fra 14 ulike kommuner.

Figur 4-6 Omfang av bistand til egenorganiserte miljøer, fordelt på fylker

Antallet henvendelser viser at Tverga har blitt kjent blant en del aktører, men at aktørene er konsentrert i Oslo og Viken. Samtalene med kommuner, fylkeskommuner og egenorganiserte miljøer indikerer at Tverga er kjent i visse miljøer og nettverk. De tror imidlertid det er mange kommuner som ikke kjenner til Tverga enda. Flere informanter mener synligheten til Tverga er god på Østlandet, og kanskje spesielt i urbane strøk og i skateboardmiljøet.

I tillegg til kontakt med sine to hovedmålgrupper, kommuner og egenorganiserte miljøer, har Tverga vært i kontakt med idrettslag som jobber for å tilrettelegge for egenorganisert fysisk aktivitet. Per 31. mai 2020, hadde Tverga vært i kontakt med åtte ulike idrettslag om prosjekter som omhandler planlegging av aktivitetspark, skolegård, BMX, surfing, ski, svømmeanlegg, aktivitetshus, snowboard og sykkel.

Gjennom medieovervåkningsverktøyet Meltwater får Tverga informasjon om omtale av Tverga i offentlige dokumenter, nyheter og sosiale medier. Rapportene viser at Tverga er omtalt 396 ganger mellom 30. mai 2018 til 30. mai 2020. 315 av omtalene er nøytrale, mens 79 av omtalene er positive og to av omtalene er negative.

4.3.2 Kommuners tilbakemeldinger på dialogen med Tverga

Kommunene vi har snakket med har fått ulike former for bistand fra Tverga. Én kommune har fått bistand til å søke tilskuddsmidler, andre kommuner har vært med på Tvergass nettverkssamlinger eller invitert Tverga til ulike workshops i kommunen, fått innspill til innhold i foredrag kommunen skal holde, kontakt med egenorganiserte miljøer og brukermedvirkning i forbindelse med kommuneplan og konkrete anleggsprosjekter, finne arkitekt og landskapsarkitekt for å gjennomføre mulighetsstudie i forbindelse med utvikling av anlegg, m.m.

Opplevelse av bistand

Informantene opplevde bistanden fra Tverga som profesjonell, og de ansatte i Tverga har virket fremoverlent og interessert. Kommunene forteller at det er tydelig at Tverga kjenner til og forstår de kommunale prosessene, og at dette er helt avgjørende for at kommunen kan få nyttig bistand.

Tverga omtales blant annet som en veileder og en sparringspartner. Noen kommuner trenger en kompetent aktør/samarbeidspart å diskutere innovasjon med, mens andre trenger tydeligere svar og én løsning – og kommunene opplever at de har fått begge deler hos Tverga.

Kommunene oppgir videre at det oppleves som lav terskel for å ta kontakt med Tverga, og spesielt siden bistanden er gratis. Kommunene opplever det som en stor fordel at Tverga kan komme på besøk og være tilstede på befaring av områder, gjennomføring av workshops og liknende. Mange kommuner ønsker tett involvering fra Tverga.

Kommunene har kommet i kontakt med egenorganiserte miljøer

Flere av kommunene vi har snakket med forteller at de har utfordringer med å komme i kontakt med egenorganiserte miljøer og utøvere. Den kontakten de har med egenorganiserte utøvere oppleves som mer sporadisk enn kontakten med organisert idrett. Kommunene oppgir at de ikke har strukturerte måter for å fange opp og bistå egenorganiserte miljøer, verken gjennom planer eller faste kontaktpunkter. Tverga har i slike tilfeller bistått til å opprette kontakt mellom kommune og egenorganiserte miljøer, og gjennom møtene har kommunene fått bedre innsikt og forståelse av deres behov.

Kommunene forstår at de egenorganiserte miljøene er avhengige av kommunen for å få etablert eller regulert et område til aktivitet. Tverga løfter de egenorganisertes interesser overfor kommunen, noe som krever kompetanse og ressurser. Tverga blir på den måten de egenorganisertes nasjonale talerør inn i kommunen, slik idrettsforbundet er talerør for den organiserte idretten. Gjennom bistanden fra Tverga har kommunene dermed blitt i stand til å gjennomføre brukermedvirkning og startet prosesser med behovsprøvde anleggsbygging.

Eksempelet under viser hvordan Tverga har bidratt til å realisere et identifisert behov i Fredrikstad kommune.

Eksempel 4-1 Fredrikstad kommune – Norges første aktivitetsråd

Fredrikstad kommune ønsker å øke aktiviteten blant befolkningen i kommunen. Det siste året har kommunen hatt mye fokus på egenorganisert idrett og fysisk aktivitet. Det er samtidig utfordrende å sikre en god forståelse av trender og behov blant deler av idretten som ikke er organisert, og som ikke følges opp av idrettsrådet i kommunen. Kommunen har derfor fryktet at egenorganiserte miljøer ikke prioriteres tilstrekkelig i politiske planer. Gjennom samarbeid med Tverga og Norsk Friluftsliv, har Fredrikstad kommune etablert Norges første aktivitetsråd, som skal få satt friluftsliv, egenorganisert idrett og fysisk aktivitet på agendaen i kommunens planprosesser.

Tvergas bidrag har vært knyttet til behovet for å fange opp behov og ønsker fra de egenorganiserte miljøene. Ressurssenteret har blant annet bidratt med kunnskap og rådgivning knyttet til nye måter å utvikle anlegg på, som hensyntar den ikke-organiserte delen av idretten. I tett dialog og samarbeid med Tverga, har kommunen jobbet frem tiltak og sammen med Norsk Friluftsliv er Norges første aktivitetsråd etablert. Aktivitetsrådet skal sikre at egenorganisert aktivitet kommer frem i lyset, bidra til å skape nettverk og sikre gode rammevilkår – slik at en større del av befolkningen kan være aktive. Det er videre utviklet en langtidsplan for tilrettelegging av egenorganisert idrett og fysisk aktivitet i kommunen, og en struktur for å ta imot henvendelser fra de egenorganiserte miljøene i Fredrikstad.

Kommuneadministrasjon/fagavdelinger har fått kunnskap som kan brukes i argumentasjon overfor kommunepolitikere

Kommunene trenger dokumentasjon på hvorfor det er viktig å tilrettelegge for egenorganisert aktivitet, og har fått hjelp fra Tverga med det. Informanter fra kommuneadministrasjon/fagavdelinger oppgir å mangle kunnskap om de egenorganiserte miljøene, noe som både gjør det vanskelig å skape arenaer det er behov for og å argumentere overfor politikere for utbygging av arenaer for egenorganisert aktivitet. Informantene opplever at Tverga både har forskningsbasert kunnskap og erfaringsbasert kunnskap fra kommuner og egenorganiserte miljøer, som gir et viktig bidrag. Tverga kjenner blant annet til ulike anleggstyper egenorganiserte bruker.

Informantene mener det veier tyngre at et nasjonalt ressurscenter fremmer argumenter overfor beslutningstakere i kommunen enn at en enkelt idrettskonsulent fra kommunen eller et egenorganisert miljø fremmer samme sak alene. At Tverga bidrar med kunnskap og argumentasjon på vegne av den egenorganiserte idretten, kan bidra til beslutninger rundt prioritering av midler i kommuneledelsen. Flere kommunalt ansatte forteller at de med Tverga på laget har blitt bedre i sin egen jobb, gjennom kompetanseheving og sparring. Å få bistand fra Tverga har gjort fagpersoner i kommuner tryggere i sin argumentasjon overfor politisk ledelse.

En informant fra en kommune trekker blant annet frem at det fortsatt er et stort potensial for å spre mer kunnskap til kommuner og bydeler om muligheten for å søke spillemidler til nærmiljøanlegg. Dette kan gjøre at ordningene som finnes utnyttes bedre.

Under gis et konkret eksempel på hvordan Tverga har bistått en kommune med å satse på anlegg hvor egenorganisert aktivitet kan utøves.

Eksempel 4-2 Levanger kommune – nedleggingstruet alpinanlegg

Et alpinanlegg i Levanger kommune sto i fare for å legges ned. Kommunens ansatte måtte synliggjøre ovenfor politiske beslutningstakere hvorfor alpinanlegget var viktig å prioritere og investere i. Kommunens argumentasjon, med faglig støtte fra Tverga, bidro til at politikerne valgte å redde alpinanlegget ved å innvilge 5 millioner til snøproduksjon. Kommunestyret har også enstemmig vedtatt å garantere for et større lån, samt å forskuttere spillemidlene. I tillegg har kommunen gått inn med 30% eierskap i Torsbustaden skisenter, for aktivitet innen alpint, hopp og langrenn.

Tvergas bidrag omhandlet kunnskap og rådgivning om egenorganisert idrett og fysisk aktivitet ovenfor ansatte i Levanger kommune. Store deler av aktiviteten i alpinanlegget var nemlig egenorganisert. Bidraget fra Tverga resulterte i et kunnskapsgrunnlag som styrket argumentasjonen til kommunen ovenfor politikerne. Kommunen vedtok til slutt å tildele fem millioner kroner til helautomatisk snøproduksjon til anlegget. Det sikrer at innbyggerne i Levanger får et kortreist, bærekraftig og viktig aktivitetsområde for egenorganisert vinteraktiviteter.*

*Basert på Tvergas årsrapport for 2019, supplert med informasjon fra intervju

Kommunene har fått en arena og nettverk for erfaringsutveksling

Kommunene opplever det som viktig og nyttig å ha et kompetansemiljø som kan bidra til se ulike løsninger på utfordringer, spre erfaring og koble sammen kommuner som kan lære av hverandre. En informant mener det er riktig at et nasjonalt ressurscenter holder i oppgaven med å legge til rette for erfaringsutveksling, fordi det ellers fort kan drukne i andre oppgaver dersom kommuner selv skulle holdt i det.

Når det gjelder erfaringsutveksling trekker noen kommuner frem at Tverga er flinke til å dele eksempler på anlegg på nettsidene sine, og at de ønsker flere samlinger med fokus på beste praksis knyttet til anleggsutvikling. Kommunene mener det er viktig å lære av det andre kommuner allerede har gjort, fremfor å «finne opp kruttet på nytt» i hver kommune. Kommunene mener de har fått mye ut av dette til nå, og at de både får delt og selv deler erfaringer med hverandre gjennom Tverga. Kommunene opplever at Tverga har lagt til rette for å møte andre fagpersoner for å utveksle kunnskap og erfaring. Det kan for eksempel være utfordrende for kommunene å legge til rette for anlegg på tvers av idrett, kultur og friluftsliv, når kommunen jobber sektorisert og med hver sine budsjetter. Det kan bety mye å høre om måter andre kommuner har løst dette på.

Tvergas arbeid bidrar til økt bevissthet rundt egenorganisert aktivitet i kommunene

Tverga påvirker bevisstheten til kommunene rundt egenorganisert aktivitet. En kommune mener det å få egenorganisert aktivitet på agendaen er noe av det viktigste Tverga gjør. Bidrag til høringsinnspill og innspill til kommuneplanens arealdel og samfunnsdel er viktig for å sikre at egenorganisert aktivitet ivaretas på sikt. En kommune fremhever at det også er svært viktig å løfte frem og utfordre etablerte strukturer i statlig finansiering av anleggsutviklingen, fordi det setter rammene for hvordan man kan jobbe med tilrettelegging for egenorganisert aktivitet i kommunene. Dette handler blant annet om krav til organisasjonsnummer for å søke tilskuddsordninger.

Tverga fyller viktige funksjoner for kommunene

Kommunene trekker spesielt frem at Tverga utfyller en viktig rolle som kunnskapsdel og nettverksbygger. I tillegg kan de ha en viktig rolle som «vaktbikkje» for de egenorganiserte miljøene, slik at deres interesser ivaretas i nasjonal og lokal planlegging. Flere kommuner mener Tverga imøtekommer et behov i kommune-Norge som tidligere var udekket.

4.3.3 Identifiserte behov blant kommunene fremover

Det er tydelig at kommunene som har fått bistand fra Tverga, mener Tverga har gitt et viktig bidrag. Kommunene nevner blant annet innovasjonskompetanse, kompetanse om kommunale planprosesser og om egenorganiserte miljøer som viktige kompetanser i ressursenteret, som har bidratt til å gi dem nyttig bistand.

Kommunene verdsetter muligheten til å få detaljert og tett bistand, og håper dette også blir mulig i fremtiden, selv om Tverga eventuelt skulle blitt mer kjent, få flere henvendelser og en større organisasjon. En idrettskonsulent forteller at Tvergas bistand bør tilpasses kommunens dialog med og argumentasjon ovenfor politiske beslutningstakere. I denne sammenheng fremmer kommuner også behovet for rask responstid, som vist i sitatet under.

*«Hvis kommunen ikke kan vente, og man ikke får den støtten man trenger når man trenger den...
Da blir det til at de andre og sterkere stemmene prioriteres og ivaretas i planer og budsjetter»*

- Informant fra kommune

Kommunene ønsker at Tverga fortsetter å produsere kunnskap om egenorganisert idrett og fysisk aktivitet, bruk av anlegg, m.m. Dette er kunnskap som er viktige for politiske avgjørelser lokalt, og som kan være vanskelig å fremskaffe for kommunen på grunn av begrensede ressurser.

Folkehelse og nærmiljøutvikling er tverrfaglige tematikker, og noen nevner at det derfor kunne vært nyttig om man for eksempel gjennom nettverksforum kunne koblet på ulike fagfelt innad i kommunene for å danne felles forståelse og tanker for hvilke anlegg kommunen har behov for. Tverga kan jobbe enda mer med bevisstgjøring opp mot for eksempel teknisk avdeling. Et par kommuner fremhever også at prosessene i kommunene innebærer at brukerstemmer må kobles

på *tidlig* i en planprosess, allerede ved arealsikring. De håper dette kan sikres i fremtiden. Det vil imidlertid kreve at Tverga blir mer kjent blant de egenorganiserte miljøene, slik at de kommer i kontakt med kommunen på et tidlig stadium.

En kommune etterlyser noe tydeligere forventningsavklaring fra Tverga rundt hva og hvor mye de kunne bistå i en enkelt henvendelse og hvor lang tid det ville ta å få svar. Informanten mener at dette også kan komme tydeligere frem gjennom Tvergas nettsider.

En kommune ønsker at Tverga også kan samarbeide med kommersielle aktører, fordi det ofte er de som gir tilbud til kommuner om å bygge ut. Da kunne man for eksempel sikret ungdomsmedvirkning også i de prosessene.

Det kan virke som Tverga har blitt mest kjent og brukt på det sentrale Østlandet og i urbane strøk, mens det er noe mindre kjent i distriktene. For å være et nasjonalt ressurscenter må man også ha kjennskap til behovene i distriktene, hvor det er få personer som driver med hver aktivitet, lange avstander og andre demografiske trekk, for eksempel høy andel eldre befolkning. En informant er noe usikker på hvor godt dette ivaretas i dag og minner om at det er viktig å fokusere på i det fremtidige arbeidet.

4.3.4 Egenorganiserte miljøers tilbakemeldinger på dialogen med Tverga

De egenorganiserte miljøene vi har snakket med har hatt behov for bistand fra Tverga til å starte opp, opprettholde eller videreutvikle aktivitetstilbud lokalt. For å få til dette trenger de egenorganiserte miljøene ofte å komme i kontakt med kommunen, enten for å få støtte til å bruke et område eller økonomisk støtte til å bygge anlegg, for å kunne gi kurstilbud eller for å kunne kjøpe inn utstyr som alle kan låne.

I mange tilfeller har Tverga vært viktig for å sette de egenorganiserte miljøene i kontakt med kommunen, men også for å gi kommunen kunnskap om egenorganisert aktivitet. Dette har bidratt til å skape mer forståelse i kommuner for de egenorganisertes aktiviteter og behov.

Et par miljøer har også fått hjelp fra Tverga til å oppklare juridiske forhold knyttet til bruk av aktivitetsområder, eller til å fremskynde prosesser for å oppheve forbud om å bruke et område til å utøve aktivitet.

Noen av de egenorganiserte miljøene vi har snakket med har også deltatt på nettverksforum for egenorganiserte miljøer i Oslo.

Opplevelse av bistand

De aller fleste egenorganiserte miljøene opplever å ha fått svært god hjelp fra Tverga. Tverga omtales av brukerne som en tilrettelegger, rådgiver, sparringspartner og meklingspartner opp mot offentlige aktører som kommune/stat/utbygger, noe som har vært viktig for å oppnå støtte eller finansiering til å drive egenorganisert idrett. De opplever at Tverga har god kunnskap om både egenorganisert idrett og kommunens strukturer og prosesser, og vurderer dette som svært viktig for å gi nyttig støtte. De egenorganiserte aktørene mener at det å ha Tverga med på laget gir både respekt og tyngde, som er avgjørende for kontakten med kommunene.

Egenorganiserte miljøer får kontakt med kommunen

De egenorganiserte miljøene trenger ofte kontakt med kommunene for å realisere anlegg eller aktivitet lokalt, men opplever at det er et stort system og byråkrati, som det er vanskelig å finne og nå frem i. Videre mangler egenorganiserte aktører kompetanse og ressurser til å jobbe aktivt opp mot kommunen og søke finansiering.

De egenorganiserte miljøene vi har snakket med trekker frem at Tverga har god oversikt over offentlige strukturer og fungerer som en «dør inn» til kommunene og som et talerør for egenorganiserte aktører. Tverga har hjulpet miljøene med å identifisere hvem i kommunen som de bør ta kontakt med og bistår med dokumentasjon av kunnskap om egenorganisert idrett som miljøene kan bruke i sin argumentasjon overfor kommunene.

Tverga har en viktig stemme for egenorganiserte, som mangler kontakter som den organiserte idretten har. Ressurssenteret representerer en kontinuitet av kunnskap og kompetanse, som egenorganiserte miljøer ikke innehar fordi de består av enkeltutøvere uten en organisasjon.

Egenorganiserte miljøer får gehør hos offentlige aktører

Funn fra intervjuer med representanter fra egenorganiserte miljøer bekrefter at Tverga innehar viktig kompetanse om både egenorganisert aktivitet og kommunale strukturer. Egenorganiserte miljøer har fått god støtte og bistand i kontakten med byråkratiske systemer i kommunen som de selv ikke har kjennskap til.

Flere av de egenorganiserte miljøene vi har snakket med har opplevd en rekke utfordringer og tidvis motarbeidelse fra offentlige aktører. De har mottatt avgjørende støtte fra Tverga med å heve kunnskapen om egenorganisert aktivitet i kommunene, som har gjort det lettere å samarbeide og få realisert sine prosjekter. Et miljø forteller for eksempel at Tverga har hjulpet kommunen til å forstå at egenorganisert aktivitet er viktig i et folkehelseperspektiv.

Bistanden Tverga har gitt egenorganiserte miljøer i dialogen med kommunen beskrives av en informant som «uvurderlig». De egenorganiserte aktørene mener Tverga, som nasjonalt ressurscenter, har en faglig tyngde som er god å ha i denne typen argumentasjon, som vist i sitatet under.

«Tverga er et organ som er godt å ha i ryggen, som gir substans, respekt og avgjørende informasjon i motsetning til hvis vi skulle klart alt på egenhånd.»

- Informant fra egenorganisert miljø

For de egenorganiserte miljøene oppleves det som viktig å få støtte fra Tverga. Tverga kan bekrefte at det miljøene holder på med er viktig, og gir dem tro på at det er viktig å jobbe for å løfte frem aktiviteten. Under gis to konkrete eksempler på hvordan Tverga har hjulpet egenorganiserte miljøer.

Eksempel 4-3 Saltstein surfeklubb – Lovfestet rett til å surfe på Mølen

Saltstein surfeklubb har siden 2013 jobbet aktivt for å få fjernet forbudet mot å surfe på Saltstein/ Mølen. Dette har vært en tung prosess for surfeklubben. Dokumentasjon og overbevisning mot Fylkesmannen, lokalpolitikere og ornitologene, om at surfing ikke skader naturlivet i området - kombinert med argumenter om hvorfor denne type egenorganisert aktivitet bør være en del av lokalmiljøet, har stått sentralt.

Tvergas bidrag omhandlet veiledning og oppfølging av ildsjelene i Saltstein surfeklubb, i deres arbeid for å endre forbudet om surfing på Mølen. Etter lange prosesser og «push» fra Tverga, har Fylkesmannen i Vestfold og Telemark endret reglene og godkjent at det åpnes for surfing på Saltstein hele året.* Tvergass oversikt over det politiske landskapet, og kunnskap og erfaring knyttet til politisk argumentasjon og politisk dialog har vært viktig.

*Basert på Tvergass årsrapport for 2019, supplert med informasjon fra intervju

Eksempel 4-4 Gjøklep aktivitetspark – ny park gjennom godt samarbeid med lokale aktører

Holmestrand Skateklubb hadde lenge opplevd det som utfordrende å nå igjennom til kommunale aktører. Klubben har opplevd at kommunen har hatt et anstrengt forhold til skatemiljøet og har derfor hatt utfordringer med å sikre et tilbud for skatere i Holmestrand kommune. Det har blant annet vært vanskelig å sikre nødvendig økonomisk bistand for å utvikle en aktivitetspark for skatere. Det har også vært utfordrende å forstå begrensninger og muligheter i regelverket. Utfordringene har imidlertid løst seg, med stor hjelp fra Tverga, og ny aktivitetspark for egenorganisert aktivitet er i ferd med å bli realisert i kommunen.

Tvergas bidrag har bidratt som en aktiv og trygg sparringspartner og støtteressurs. Tverga har blant annet hjulpet med å besvare juridiske spørsmål og bidratt som en faktaorientert og kunnskapsrik støttespiller i møter med kommunen/skoleaktører. Tvergas erfaring og kunnskap har vært med på å få andre aktører til å forstå viktigheten av tilbudet til skateklubben, ut fra et folkehelseperspektiv. Ressurssenteret har vært svært viktig for at Skateklubben, gjennom god dialog, fikk med seg Gjøklep ungdomsskoles FAU (Foreldrerådets arbeidsutvalg) om å utvikle et fullverdig betonganlegg for egenorganiserte aktiviteter, som skate, scoot, inlines og BMX.

Egenorganiserte miljøer har fått bistand til søknader

Flere av de egenorganiserte miljøene vi har snakket med har hatt behov for bistand til å søke finansiering. De fleste har fått hjelp fra Tverga til å finne mulige tilskuddsordninger de kan søke på, fått hjelp med søknadsskriving og oppfølging, eller fått hjelp til samarbeid med kommunen dersom et egenorganisert miljø alene ikke har vært kvalifisert for å søke tilskudd.

Flere forteller at det er utfordrende å søke om tilskudd til utvikling av anlegg og annet aktivitetsfremmende tiltak, og at Tverga er en nyttig ressurs i den sammenheng. Tverga bistår med å sette de egenorganiserte i kontakt med kommunale myndigheter.

Erfaringsutveksling og nettverk

Et egenorganisert miljø som deltok på nettverksforum, forteller at de møtte representanter fra mange ulike miljøer og at de utvekslet utfordringer og diskuterte mulige løsninger. Informanten synes også det var nyttig å møte en representant fra Sparebankstiftelsen, som var tilstede på nettverksforumet, og at de fikk gode tips i forbindelse med finansiering på dette møtet.

Informantene mener generelt at Tverga kan bidra med innsikt om hva som foregår på feltet eller innenfor samme egenorganiserte aktivitet andre steder i landet, og sette miljøer i kontakt slik at man kan samarbeide eller utveksle erfaringer. Dette er en viktig funksjon ressurscenteret har. Informanter trekker frem at Tverga er en viktig aktør som kan samle suksesshistorier, dele kunnskap og kompetanse, og at de kan koble ulike miljøer med hverandre.

Egenorganiserte miljøer kan fortsette å være egenorganiserte

Enkelte egenorganiserte miljøer som tidligere har slitt med å nå frem til beslutningstakere og få finansiering, har tidligere vurdert å organisere seg mot sin vilje fordi det har virket som eneste mulighet til å få gjennomslag. Nå som de har fått hjelp fra Tverga, tror de at de kan beholde sin egenorganiserte form.

Flere av de egenorganiserte miljøene hevder også at de har kommet mye lenger med sine ønsker og behov i dag enn dersom de ikke hadde fått bistand fra Tverga.

Informantene mener det er viktig at en nasjonal organisasjon som tar et eierskap til det å få til flere aktivitetsarenaer for egenorganisert aktivitet og som er med på å tilrettelegge for det.

4.3.5 Identifiserte behov blant egenorganiserte fremover

De egenorganiserte miljøene setter stor pris på Tvergas forståelse for egenorganisert idrett og fysisk aktivitet, og at det er viktig for å forstå deres utfordringer og behov og gi nyttig bistand. Videre setter de pris på Tvergas kompetanse om kommunestrukturer og -prosesser, tekniske kompetanse, søknadskompetanse og prosjektkompetanse.

De egenorganiserte miljøene setter videre pris på at Tverga er fleksible og tilpasningsdyktige, og kan snu seg raskt hvis noen trenger bistand. Henvendelsene må ikke gjennom et stort system før de blir håndtert, for eksempel. Tverga har også gitt tett oppfølging og deltatt i møter, noe de egenorganiserte miljøene verdsetter. De egenorganiserte miljøene håper det fortsetter slik.

De egenorganiserte miljøene oppgir at de gjerne ønsker flere møteplasser med andre egenorganiserte miljøer. De opplever det som verdifullt å skape nettverk og ønsker mer erfaringsutveksling, idemyldring og læring på tvers. Informantene fremhever dette som et område med forbedringspotensial, og tror det blant annet handler om at Tverga må bli kjent blant flere egenorganiserte miljøer. De mener at Tverga kan bli enda mer synlig i media for å bli kjent blant flere. Flere informanter tror Tverga er ganske godt kjent i hovedstadsområdet, men kan bli mer kjent i andre områder.

I tillegg til å posisjonere seg overfor brukere, fremhever et par informanter at det finnes et potensial for å posisjonere seg enda mer overfor byggherrer og prosjekterende aktører. Det er også miljøer som har forsøkt å lage en byggesøknad til kommunen, men det har vært en stor prosess som er vanskelig for et lite miljø som kun driver på frivillig basis. De ønsker hjelp til denne typen søknader fra Tverga i fremtiden. De ser også behov for å få juridisk hjelp i slike saker.

5. VURDERINGER

I dette kapittelet fremkommer Rambølls vurderinger knyttet til sammenhengen mellom Tvergas ressurser, aktiviteter og utfall, samt vurdering av Tvergas utfordringer og mulige potensialer.

5.1 Overordnede funn og vurderinger

5.1.1 Ressurser: organisasjon, kompetanse og finansiering

Tverga har etablert en organisasjon og en administrasjon som innehar viktige kompetanser og engasjement for feltet. Tverga har tenkt langsiktig både i organisasjons- og administrasjonsutvikling og i oppgaveløsning. Tverga har utviklet en kompetanseprofil og organisasjonsform som understøtter formålet, ved å være formålsstyrt, brukerfokustert og tilpasningsdyktig.

Tverga har gjennom sitt arbeid med organisering og kompetanse så langt lagt et godt grunnlag for å løse de oppgavene ressursenteret har fått. Rambøll vurderer at Tvergas ansatte samlet sett har relevant og sterk kompetanse, og engasjement for feltet de arbeider med. På bakgrunn av tilbakemeldinger fra Tvergas målgrupper, vurderer vi at Tverga innehar den kompetansen de trenger for å kunne drive og/eller legge til rette for egenorganisert aktivitet lokalt. Tilknytningen til forskningsmiljøer gjør at Tverga kan stimulere til forskning på områder de ser det er kunnskapshull.

Tverga har lagt grunnlaget for videre arbeid med kompetansebygging og utadrettet virksomhet. Arbeidet med digitale systemer for å samle henvendelser og kunnskap, fremstår som et viktig premiss for å kunne arbeide systematisk opp mot målgruppene generelt og opp mot enkeltaktører, samtidig som Tverga innhenter viktig informasjon som kan brukes til å styre egen aktivitet. Alt arbeidet i Tverga er nøye dokumentert, noe som tilrettelegger for effektiv drift og gjør det mulig å tilgjengeliggjøre informasjon for alle som trenger det. Dette er god forvaltningspraksis, som bidrar til god styring og transparent virksomhet.

Tvergas organisasjon er rigget for å både imøtekomme offentlige og frivillige aktører

Tverga har to hovedmålgrupper med ulik organisering og arbeidslogikker. For å møte målgruppene er det viktig å ha god kjennskap til begge strukturer. For de egenorganiserte miljøene er det spesielt viktig at Tverga jobber på deres premisser. For kommunene er det spesielt viktig at Tverga kjenner til kommunale prosesser og forstår det administrative og politiske landskapet i kommunene, og tilpasser bistanden deretter.

Egenorganiserte miljøer er i stor grad drevet av privatpersoner og ildsjeler. Miljøene er ofte uformelle, fleksible og i liten grad knyttet til en organisasjon. Dette gjør at kunnskap og kompetanse eksisterer hos enkeltpersoner og ikke i større strukturer. Det betyr også at egenorganiserte miljøer har knapt med menneskelige og økonomiske ressurser som kan brukes til å fremme sine behov og interesser overfor offentlige aktører, som beslutningstakere i kommunene. Frivillig sektor er ofte forbundet med agile, fleksible organisasjonsformer²⁴, noe som kan forklare de egenorganiserte miljøenes behov for at Tverga er fleksibel og tilpasningsdyktig. Agile organisasjoner omtales ofte som «smidige» og er ofte prosessorienterte og i stor grad behovsdrevne. Roller og funksjoner, for eksempel plassert i hierarkiske strukturer, blir ofte mindre viktig – og tverrfaglige, ansvarlige team har stor beslutningsmyndighet.²⁵

²⁴ Enjolras, B. (2019). *Fire utfordringer for europeisk frivillighet*. Hentet fra: <<https://www.samfunnsforskning.no/sivilsamfunn/aktuelt/nyheter/fire-utfordringer-for-europeisk-frivillighet.html>>

²⁵ Amsjøl, G. (2020). «En smidig organisasjon, ende-til-ende». Hentet fra: <<https://scrummaster.no/>>

Til sammenlikning er offentlige organisasjoner, som kommuner, ofte funksjonsorienterte og hierarkiske. Kommuner har en mer byråkratisk organisasjonsform, med en «ovenfra og ned»-tilnærming til styring og beslutninger. For de egenorganiserte miljøene, som i stor grad er basert på frivillighet, kan kommunene organiserings- og styringsprinsipper oppleves som en utfordring – eksempelvis i form av streng kontroll²⁶, som medfører høye krav til rapporteringer og søknadskompetanse.

Nyere organisasjonsteori argumenterer samtidig for at det moderne byråkratiet er mer tilpasningsdyktig og effektivt enn det tradisjonelle. Mange offentlige organisasjoner fremstår som nærmest hybrider mellom offentlige og private/fleksible organisasjoner.^{27,28}

Samfunnsutfordringene kommunene skal løse fordrer nye samarbeidskonstellasjoner og flere og nye typer av organisasjoner som evner å omstille seg kontinuerlig i tråd med de stadig raskere endringene i omgivelsene. Dette gjelder også offentlige organisasjoner, som i økende grad har innslag av agile utviklingsmetoder.

Det er likevel viktig at offentlige organisasjoner ivaretar viktige styringsprinsipper og verdier, gjennom den byråkratiske organisasjonsformen, for eksempel likebehandling og forutsigbarhet. Behovet for både kontroll og fleksibilitet har gjort at moderne offentlige organisasjoner i stor grad kan betegnes som hybride – som kombinerer flere typer av organisasjonsformer. Til tross for høy grad av spesialisering, hierarkisk struktur og regelorientering – er eksempelvis norske kommuner i økende grad tverrfaglige, med breddekompetanse og prosjektorientering, og har høy fleksibilitet på enkelte nivåer og områder. Til tross for sin hierarkiske struktur og offentlige styringsprinsipper vektlegger derfor norske kommuner også fleksibilitet og samarbeid med frivillige aktører.

Underveisevalueringen viser at dagens organisering av Tverga understøtter ressurscenterets formål. Funnene fra evalueringen viser at de egenorganiserte miljøene har behov for en organisasjon som kan møte dem på deres egne premisser. De egenorganiserte miljøene trekker frem Tvergas fleksibilitet som svært viktig, fordi det gjør det enkelt å få tak i dem, de har rask responstid og kan bistå med mange ulike problemstillinger som både kan innebære enkle svar, tett oppfølging og innovasjon. De egenorganiserte miljøenes behov for fleksibilitet kan ses i lys av at miljøene i stor grad baseres på frivillig innsats. Kunnskapen om både egenorganiserte og offentlige strukturer setter Tverga i en god posisjon for å være et bindeledd dem imellom og for å arbeide på begge premisser.

5.1.2 Aktivitet

I dette delkapittelet fremkommer Rambølls vurderinger av arbeidet som er gjort i Tverga.

Prioritering av aktiviteter

Tverga har etablert en organisasjon og en administrasjon, samtidig som de kom raskt i gang med å løse oppgavene som er definert for ressurscenteret. Underveisevalueringen viser at Tverga har igangsatt mye aktivitet med begrensede økonomiske ressurser og menneskelig kapasitet.

Tverga har jobbet systematisk og prioritert aktivitetene sine med utgangspunkt i kunnskap om feltet. Tverga har et bredt mandat, med to hovedmålgrupper med ulike behov og forutsetninger. Rambøll vurderer at Tverga har gjort et viktig arbeid med å definere hva som ligger i begrepet egenorganisert idrett, og har med det dannet et utgangspunkt for hvilke miljøer og interesser de skal fokusere arbeidet sitt rundt. Denne avgrensningen har vært essensiell, ettersom Tverga har begrensede økonomiske og menneskelige ressurser og har vært nødt til å prioritere hvilke områder, prosjekter og henvendelser de skal jobbe med. Avgrensningen vurderes som

²⁶ Enjolras, B. (2019). *Fire utfordringer for europeisk frivillighet*. Hentet fra: <<https://www.samfunnsforskning.no/sivilsamfunn/aktuelt/nyheter/fire-utfordringer-for-europeisk-frivillighet.html>>

²⁷ Jakobsen, D.V. (2014): «Transformativ ledelse», i: *Magma. Econas tidsskrift for økonomi og ledelse*, 5/2014, s. 46-55

²⁸ Christensen, T. og P. Lægrend (2011). «Complexity and Hybrid Pub-lic Administration-Theoretical and Empirical Challenges», i: *Public Organization Review*, 11(4), 407-423.

velbegrunnet og sørger for at ressurscenteret har prioritert å jobbe for et felt som ikke ivaretas av andre aktører i dag. Dagens avgrensning gir legitimitet til hvilke aktører og interesser Tverga har prioritert å bistå.

Samtidig har Tverga en pragmatisk tilnærming, som innebærer at de også har engasjert seg i prosjekter som befinner seg i utkanten av kjernemålgruppe og -mandat i tilfeller hvor det har sett ut til å gi synergieffekter (les mer i kapittel 5.2).

Egenorganiserte miljøer trenger ofte støtte fra kommunen for å realisere sin aktivitet – for eksempel for å få bygget egnede anlegg. For å best mulig tilrettelegge for egenorganisert idrett og fysisk aktivitet, er det derfor viktig at Tverga både jobber for å heve kommuners kompetanse på egenorganisert idrett og fysisk aktivitet, hever egenorganiserte miljøers evne til å kontakte og samarbeide med kommune, og at kommuner og egenorganiserte miljøer settes i kontakt for å samarbeide.

Tvergas aktiviteter og formidling rettes mot begge målgrupper. I Tvergas oppstartsperiode har det imidlertid vært noe større fokus på aktiviteter og formidling blant kommuner. En god posisjonering og kompetanseheving i kommunene virker som en forutsetning for at både egenorganiserte miljøer lokalt skal få gehør for sine behov, og det er grunn til å tro at innsatsen opp mot egenorganiserte miljøer vil ha sterkere effekt dersom kommunene allerede har oppnådd kompetanse og bevisstgjøring rundt egenorganisert aktivitet og hvordan henvendelser fra egenorganiserte miljøer skal håndteres. Rambøll vurderer at Tverga har gjort en god prioritering av sin innsats i den første perioden.

Antallet henvendelser viser at Tverga har blitt kjent blant en del aktører, men at aktørene er spesielt konsentrert i Oslo og Viken. Dersom Tverga skal nå sine mål om å være et ressurscenter for egenorganisert idrett og aktivitet i hele Norge, er det imidlertid en forutsetning at de både jobber systematisk med kompetanseheving i flere kommuner og blir bedre kjent blant egenorganiserte miljøer fremover.

Videre har Tverga prioritert å opparbeide kunnskap om og kjennskap til egenorganiserte miljøer sterkt i ressurscenterets første periode. De har jobbet med synlighet ved å si ja til de aller fleste henvendelser og gjennom brede formidlingskanaler som nettside og sosiale medier. Likevel har den strategiske og kontinuerlig operative formidlingen vært noe begrenset, fordi de ansatte har prioritert andre oppgaver. Selv om formidling fremover blir en viktig oppgave for Tverga, virker denne prioriteringen i ressurscenterets etableringsfase fornuftig.

Kunnskapsbasert arbeid

Rambøll vurderer Tvergas tiltak for å øke sin kompetanse og kunnskap om egenorganisert idrett og fysisk aktivitet som gode og viktige. De målrettede tiltakene som baserer seg på både ny og eksisterende forskning bidrar til at Tvergas kunnskapsgrunnlag er vitenskapelig forankret i solid og oppdatert viten. Tverga har også opparbeidet seg god kunnskap gjennom møter med egenorganiserte miljøer og kommuner.

På områder som sosial og velferd kan det være utfordrende å fremskaffe sikker evidensbasert kunnskap om hva som virker best (effekt i streng forstand). På slike områder er det derfor hensiktsmessig å ta utgangspunkt i flere ulike troverdige kunnskapskilder. Kildene vil, hver for seg, ha både styrker og svakheter, og må derfor balanseres med hverandre for å sikre et best mulig beslutningsgrunnlag i en gitt situasjon. Perspektivet om *kunnskapsbasert praksis* anerkjenner ulike kunnskapssyn – og kombinerer syn på kunnskap som objektive fakta som kan måles med syn på kunnskap som noe subjektivt og dynamisk. Dette gir muligheter for å bruke ulike kunnskapskilder som grunnlag for ny kunnskapsutvikling og læring.

Figur 5-1 under viser sammenhengen mellom de tre viktige kildene til kunnskap som Tverga baserer sitt arbeid på: forskningsbasert kunnskap, erfaringsbasert kunnskap fra praksisfelt og brukerkunnskap og brukermedvirkning.

Tverga både samler eksisterende forskning og legger til rette for ny forskning. Erfaringsbasert kunnskap fra praksisfeltet kommer fra dialog med kommuner, mens brukerkunnskap og brukermedvirkning skjer gjennom egenorganiserte miljøer og deres utøvere. Nullpunktmåling og etnografisk studie er også en måte å innhente kunnskap gjennom praksisfelt og brukere. Tverga bruker kunnskap fra disse ulike kildene inn i veiledningen opp mot målgruppene og inn i egeninitierte prosjekter.

Figur 5-1 Kunnskapsbasert praksis

Digital satsing viktig for å imøtekomme økt pågang

Tverga benytter i dag en rekke ulike digitale verktøy for å innhente, systematisere og tilgjengeliggjøre kunnskap, samt dokumentere eget arbeid og henvendelser. Dette gir Tverga god oversikt og kontroll over informasjon og eget arbeid. Samlingen av kunnskap er viktig for styringen av arbeidet.

I dag tilbyr Tverga tett oppfølging til kommuner, egenorganiserte miljøer og andre aktører som legger til rette for egenorganisert aktivitet. Dette setter brukerne pris på, og de ønsker at det fortsetter slik. Samtidig ønsker de at det fortsatt skal være enkelt å ta kontakt med Tverga og at Tverga skal kunne snu seg raskt for å bistå. Enkelte aktører er bekymret for at dette skal endre seg hvis Tverga blir mer kjent og får et enda større press på ressursene. Tverga må også være rigget til å svare ut flere henvendelser dersom de blir mer kjent.

Tverga benytter i dag en rekke digitale verktøy for sin interne kommunikasjon og prosjektstyring. Den digitale satsningen skal bidra til å opprettholde den tilpasningsdyktige og fleksible arbeidsformen, og samtidig sikre kvalitet i alt arbeid. Med digitale verktøy kan Tverga sette kunnskapen i system, lage og dele verktøy, overføre kunnskap og erfaringer, og sette kommuner og egenorganiserte miljøer i kontakt med hverandre på en effektiv måte. Vi anser det som et godt grep å satse videre på effektive digitale verktøy, bygging av nettverk og deling av gode eksempler og løsninger på kjente utfordringer.

5.1.3 Utfall

Samlet sett tyder våre funn på at Tvergas ulike aktiviteter har bidratt til følgende:

- Tverga har opparbeidet en organisasjon og administrasjon med viktige kompetanser og som understøtter ressurscenterets formål med å jobbe fleksibelt og formålsstyrt
- Tverga har innhentet, produsert og stimulert til utvikling av kunnskap, gjennom egne undersøkelser, samarbeid med forskere og studenter
- Tverga har bidratt til utvikling på feltet gjennom å engasjere seg i konkrete prosjekter for utvikling av anlegg og dialog med leverandører av anlegg for egenorganisert aktivitet
- Gjennom kunnskapsinnhenting og møter med målgruppene sine, har Tverga blitt bedre kjent med de egenorganisertes og kommunenes behov for bistand, og har tilpasset sine prosjekter og aktiviteter til de identifiserte behovene
- Egenorganiserte miljøer har kommet i kontakt med kommuner og startet dialog om ønsker og behov for anlegg
- Kommuner har fått bedre kjennskap til egenorganiserte miljøer og deres behov
- Egenorganiserte miljøer har kommet i kontakt med andre egenorganiserte miljøer og delt erfaringer
- Kommuner har møtt andre kommuner og delt erfaringer
- Tverga har bidratt til møter og dialog mellom kommuner og egenorganiserte miljøer, gjennom innspillsmøter med medvirkningsmetodikk
- Tverga har delvis blitt kjent blant kommuner og egenorganiserte miljøer
- Tverga brukes aktivt av kommuner og organiserte miljøer *som kjenner til dem*
- Tverga har gjennom sitt politiske arbeid jobbet for bevisstgjøring av egenorganisert idrett og fysisk aktivitet blant offentlige aktører nasjonalt og lokalt

Endringsteorien i Figur 5-2 under viser sammenhengen mellom dokumenterte ressurser og aktiviteter i Tverga, samt identifiserte utfall basert på dokumentasjon og funn fra intervjuer med Tvergas målgrupper.

Endringsteorien viser en kausalkjede mellom ressurser, aktiviteter og verdi på umiddelbar, mellomlang og lang sikt.

Heltrukken linje mellom aktiviteter og utfall indikerer en tydelig sammenheng. Stiplet linje viser en sammenheng mellom aktiviteter og utfall, men i noe mindre omfang. Alle disse utfallene vurderes som positive, og aktivitetene bør opprettholdes for å forsterke og øke omfanget av virkningen uavhengig av om pilen er heltrukken eller stiplet.

Resultater og effekter er ikke undersøkt i denne underveisevalueringen, men kan sannsynliggjøres på bakgrunn av de identifiserte utfallene. Dette er indikert med piler mellom utfall og resultater.

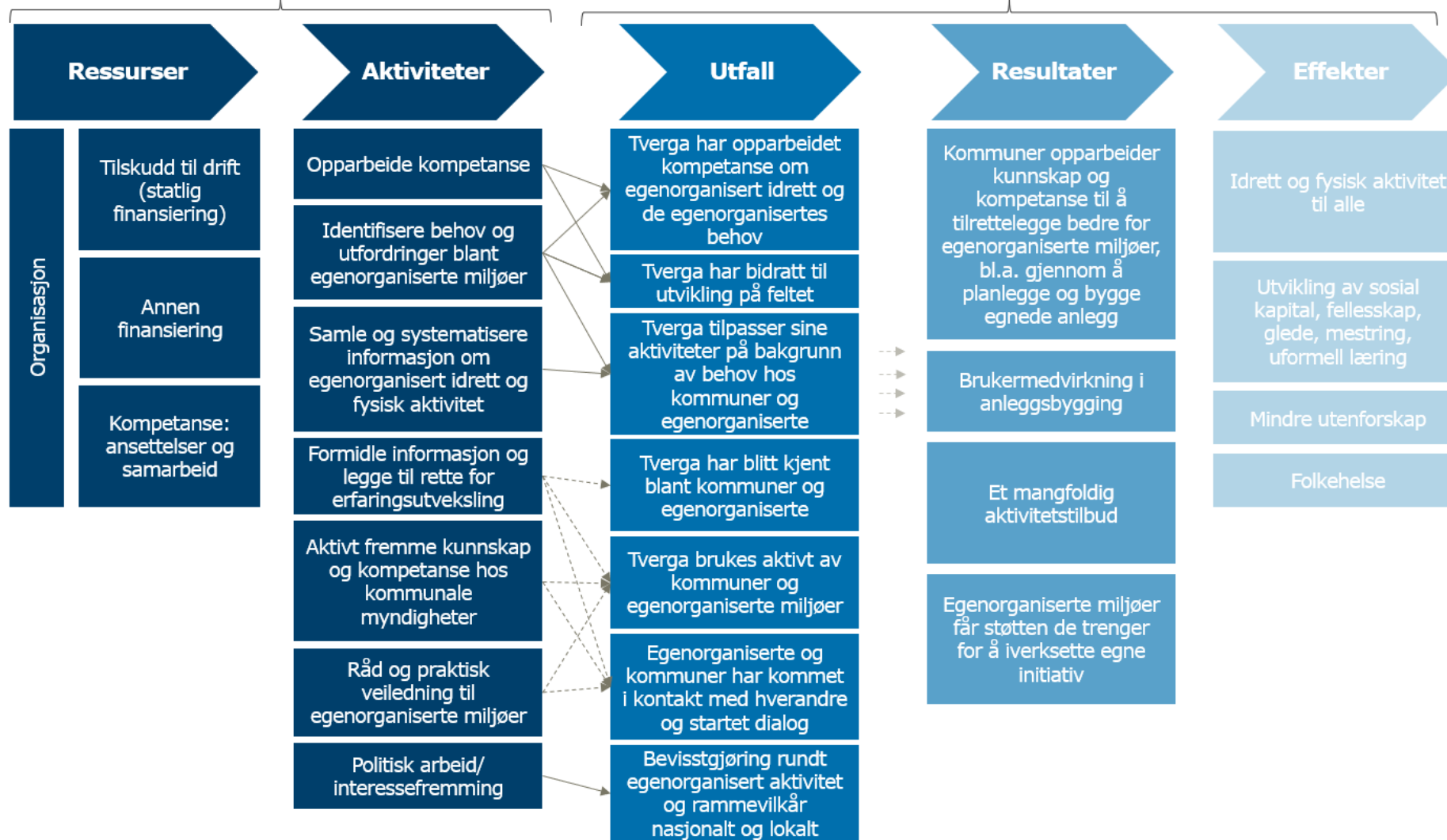
Som vist i endringsteorien, har Tvergas aktiviteter hatt en rekke positive utfall for de aktørene de har bistått. For at Tverga skal oppfylle sitt formål som ressurscenter for hele landet, er det en forutsetning at de blir mer kjent og brukes aktivt av flere kommuner og egenorganiserte miljøer.

I det følgende redegjør vi for overordnede funn og vurderinger som har bidratt til de identifiserte sammenhengene. Senere i kapittelet redegjør vi for identifiserte utfordringer og potensialer, etterfulgt av en konklusjon.

Figur 5-2 Sammenhengen mellom ressurser, aktiviteter, utfall og fremtidige resultater og effekter

Implementering: Prosessen som skal skape verdi for samfunnet

Impact: Verdien skapt for samfunnet som resultat av innsatsen

5.2 Utfordringer, potensial og behov for justeringer for å nå målene frem mot 2021 og videre

I dette delkapittelet besvares følgende problemstilling:

- Problemstilling: Hvilke utfordringer har Tverga møtt i sitt arbeid, og er det behov for å justere prioriteringene på noen områder?

Bredt mandat og utfordrende rammer

Tverga har måttet bygge en organisasjon og en administrasjon samtidig som de har hatt fokus på å levere på oppgavene de har fått fra Kulturdepartementet. Tverga har fått et bredt mandat og jobber med begrensede økonomiske og menneskelige ressurser. Tverga har derfor måttet arbeide med mange ulike aktiviteter parallelt, samtidig som de har måttet prioritere oppgaver, prosjekter og henvendelser. Tverga har sett behov for å definere «egenorganisert idrett og fysisk aktivitet» nærmere for å avgrense seg selv og ha et tydelig grunnlag for å prioritere henvendelser.

Tverga er først og fremst formålsstyrt. Derfor har de engasjert seg i henvendelser som legger til rette for egenorganisert aktivitet blant eldre befolkning, i tillegg til barn og ungdom. De har også engasjert seg i prosjekter som kombinerer egenorganisert idrett, organisert idrett og friluftsliv. Tverga har med det utforsket mulige synergieffekter knyttet til folkehelse, og mener dette er riktig måte å jobbe på for å tenke helhetlig og aktive liv i alle aldre. Fra kommuneperspektivet virker det relevant å koble satsingen på egenorganisert aktivitet opp mot det mer tverrsektorielle arbeidet med folkehelse.

Tverga har også to svært ulike primære målgrupper i kommuner og egenorganiserte miljøer. Dette innebærer at Tverga må ha bred kompetanse som tilfredsstiller begge målgruppenes behov, gjennomfører aktiviteter og formidler innhold som er relevant for begge målgruppene.

Samtidig som Tverga har hatt fokus på å løse oppgavene de har fått definert innenfor mandatet, har de sett behov for å jobbe med å bevisstgjøre offentlige aktører nasjonalt og lokalt verdien av egenorganisert aktivitet, samt jobbe interessepolitisk for å forbedre forutsetningene for egenorganisert aktivitet nasjonalt. Dette arbeidet er med på å gi Tverga bedre rammer og forutsetninger for å løse sine oppgaver og samfunnsoppdrag.

Nedslagsfelt og nettverksbygging

Tverga har bidratt til positive utfall hos enkeltkommuner og enkeltaktører som driver egenorganisert aktivitet gjennom prosjekter, råd, veiledning og kompetanseheving. Tverga har også bidratt til spredning av kunnskap og kompetanse bredt gjennom deltakelse på kommunesamlinger i fylkeskommuner, nettverkssamlinger og digitalt. Å besøke et stort antall kommuner gjennom fylkeskommunenes samlinger, virker som en effektiv måte å få frem sitt budskap overfor kommuner. Det er identifisert et potensial for å skape enda bedre forutsetninger for arbeid med egenorganisert aktivitet i kommunene, dersom man også inviterer teknisk avdeling eller liknende på felles samlinger. Samtidig kan kommunesamlingene være en arena for kommunene å snakke om egenorganisert aktivitet og eventuelle interkommunale samarbeid.

For å kunne nå målene om å være et nasjonalt ressurscenter, er det en forutsetning at Tverga blir bedre kjent blant både kommuner og egenorganiserte miljøer. Det er bare dersom både kommuner og egenorganiserte miljøer blir kjent med Tverga, kan Tverga bidra til å bygge bro mellom disse aktørene i stor skala og over hele landet.

For å øke sitt nedslagsfelt, bør Tverga derfor ha et fokus på formidling i tiden fremover. Slik Rambøll ser det, vil det også være effektivt å delta på eksisterende arenaer hvor kommuner møtes, for å nå ut til mange kommuner samtidig. Når det gjelder egenorganiserte miljøer kan det være et større behov for å *opprette* flere slike møteplasser, ettersom det ikke nødvendigvis eksisterer fra før.

Felles møteplasser for kommuner og egenorganiserte miljøer

Det kan også være et stort potensial i å skape felles møteplasser for kommuner og egenorganiserte miljøer, slik at man kan jobbe med å brobygging i større skala enn kun gjennom enkeltsaker. Gjennom å møtes og bli kjent, kan man skape gode forutsetninger for fremtidige samarbeid.

Dersom egenorganiserte miljøer og kommuner får en felles møteplass, kan det bidra til at egenorganiserte miljøers behov fanges opp mer systematisk av kommuner.

Samlet kan dette bidra til å lette trykket av enkelthenvendelser til Tverga, og dermed være en effektiv måte å arbeide på.

Arbeid opp mot fylkeskommuner

Tverga har til nå hatt en del kontakt med fylkeskommuner. Fylkeskommuner har samlinger for alle kommuner, og har således en god arena for formidling og kompetanseheving. Å spre kunnskap og kompetanse gjennom slike, eksisterende plattformer, vurderes som effektivt.

Vår undersøkelse har vist at anlegg for egenorganisert idrett og fysisk aktivitet er viktig og svært etterspurt fra de egenorganiserte miljøene. Utbyggings- og rehabiliteringsprosjekter knyttet til ulike typer idrettsanlegg er samtidig ofte avhengig av spillemidler for å bli realisert. Fylkeskommunene er sentrale i forbindelse med søknad og fordeling av spillemidler. Søknader om spillemidler for slike prosjekter går fra kommunen til fylkeskommunen, på bakgrunn av søknader fra lokale idrettsklubber, egenorganiserte miljøer mv. Totalt sett søkes det om langt mer bevilgninger enn hva fylkeskommunene generelt har fått tildelt fra Kulturdepartementet, og fylkeskommunene må derfor prioritere anleggsinvesteringene på bakgrunn av søknadene fra kommunene. Derfor er det også svært viktig at Tverga arbeider med å bevisstgjøre fylkeskommunene om egenorganisert idrett og fysisk aktivitet, slik at de får et godt grunnlag for å vurdere og prioritere mellom søknadene.

Våre informanter, fra både de egenorganiserte miljøene og kommunene, opplever at konkurransen om spillemidlene i kommunene er stor. Begrenset oversikt over spillemiddelordningen, samt begrenset søknadskapasitet og søknadskompetanse blant de egenorganiserte er noe som trekkes frem som utfordringer.

Ivareta distriktenes behov

Ut fra funnene om kjennskap til og bruk av Tverga, kan det virke som Tverga i dag er spesielt godt kjent i hovedstadsområdet og urbane miljøer. For å kunne ivareta rollen som et nasjonalt ressurscenter, er det både viktig å bli bedre kjent i distriktet, samt produsere og dele kunnskap som ivaretar distriktenes behov. Distriktene kan ha andre utfordringer enn de mer urbane områdene, som eldre befolkning, færre utøvere per aktivitet og større avstander – noe som setter preg på distriktenes behov for eksempelvis anlegg. Fremover blir det viktig å sikre både kunnskap om behov i urbane strøk og i distriktene, samt formidle dette ut.

Fortsatt behov for mer kunnskap

Kunnskap er viktig for beslutninger om prioritering av midler lokalt. Det er fortsatt et behov for å produsere kunnskap om aktiviteter, bruk av anlegg og effekter fra egenorganisert aktivitet. Tverga bør derfor fortsette arbeidet med å samle, produsere og formidle kunnskap. Dette inkluderer

innhenting av kunnskap fra kommuner og egenorganiserte miljøer, om deres utfordringer og behov. Denne kunnskapen kan bidra til å styre Tvergas aktiviteter også i fremtiden.

5.3 Konklusjon

Tverga har gjennom sitt arbeid med organisering, kompetanse og finansiering så langt lagt et godt grunnlag for å løse de oppgavene ressurssenteret har fått.

Tverga har tenkt langsiktig både i organisasjons- og administrasjonsutvikling og i oppgaveløsning. Tverga har jobbet systematisk og prioritert arbeidet på en god måte. Tverga har opparbeidet kompetanse om egenorganisert idrett og fysisk aktivitet gjennom både forskning og møter med brukere og praksisfelt, og bruker denne kunnskapsbaserte praksisen aktivt inn i rådgivning og prosjekter. Dette er en god tilnærming til å løse ressurssenterets oppgaver, og bør fortsette å være en prioritet hos Tverga.

Tverga som organisasjon er formålsstyrt, og jobber i dag fleksibelt og tett på brukere. Dette er kvaliteter brukerne verdsetter, og som blir viktig å ivareta fremover. Tverga må være rigget til å svare ut flere henvendelser og samtidig opprettholde kvaliteten i bistanden de yter. Tverga har jobbet med å samle og systematisere informasjon i digitale systemer, og det digitale arbeidet anses som viktig for å kunne opprettholde sin agile organisasjons- og arbeidsform også fremover.

Tverga har bidratt til å heve kompetanse om egenorganisert idrett og fysisk aktivitet gjennom eksisterende møteplasser for kommuner. Videre har de opprettet egne nettverk for henholdsvis kommuner og egenorganiserte miljøer for utveksling av erfaringer på området. Slike plattformer vurderes som en effektiv måte å jobbe med kunnskap og kompetanseheving på. Brukerne, og spesielt de egenorganiserte miljøene, etterlyser enda mer fokus på nettverksbygging og erfaringsutveksling – ettersom de ikke har etablerte arenaer for dette fra før. Tverga bør også vurdere å etablere felles møteplasser for kommuner og egenorganiserte miljøer. Per i dag har koblingen mellom kommuner og egenorganiserte miljøer som har oppstått gjennom enkelthenvendelser hatt positive utfall. Møtes kommuner og egenorganiserte miljøer på en større arena, kan man skape gode forutsetninger for flere gode utfall og i større omfang.

Oppsummert har Tverga fått til mye på kort tid. De leverer aktiviteter og kompetanse det er behov for og etterspørsel for blant kommuner og egenorganiserte miljøer. Tverga bør fortsette med aktiviteter som har skapt positive utfall, i tillegg til å videreutvikle og supplere aktivitetene i tråd med identifiserte behov og ønsker for fremtidig bistand blant målgruppene.

For at Tverga skal nå sine mål som ressurscenter for egenorganisert idrett og fysisk aktivitet i hele Norge, må denne typen aktiviteter opp mot kommuner og egenorganiserte miljøer skje i større omfang fremover. Tverga bør derfor jobbe med å utvide sitt nedslagsfelt over hele landet. For å få til det kan det være effektivt å jobbe strategisk og aktivt med kommunikasjonsarbeid, formidling på arenaer hvor man møter mange aktører, og formidling av gode eksempler og verktøy på nettsider for å koble kommuner og egenorganiserte miljøer opp mot andre de kan lære av – i tillegg til å tilby råd og veiledning til enkeltaktører.

VEDLEGG 1

OVERSIKT OVER ALLE TILTAK OG KATEGORISERING

Tabellen under oppsummerer alle tiltakene og hvilke områder de har bidratt. Kryss i fet skrift indikerer at det oppfattes som et hovedformål.

Tabell Oversikt over alle aktiviteter og kategori

	Opparbeide solid kompetanse om egenorganisert idrett og fysisk aktivitet og om miljøene som driver slik aktivitet. Identifisere hvilke behov disse miljøene har og hvilke utfordringer de står overfor i utøvelsen av aktiviteten.	Samle og systematisere informasjon om egenorganisert idrett og fysisk aktivitet	Formidle informasjon og legge til rette for erfaringsutveksling mellom egenorganiserte miljøer og mellom kommuner.	Aktivt fremme kunnskap og kompetanse hos kommunale myndigheter som gjennom anleggsbygging og andre tiltak legger til rette for egenorganisert aktivitet lokalt.	Bistå med råd og praktisk veiledning til egenorganiserte miljøer når det gjelder tilrettelegging av aktivitet.	Annet
Nullpunktmåling: Egenorganisertes behov	X	x				
Etnografisk studie: Egenorganisertes behov	X	x				
Kartlegging av kommunebehov (Nettverksforum)	X					
Forskningsreview	X					
Forskningsoppgaver - studenter	X					
Aksjon skolegård (Nasjonal arbeidsgruppe)	X		x	X		
Samarbeidsavtale med SIAT	X					
Internasjonalt nettverk - Nettverksplattform	X					
Forskerforum	X		x			
«Møteplass datakultur»	X					
Leverandørutvikling/Forum	X					
Dokumentasjon: etablering av Coda, Meltwater, Streak og Slack		X				

CRM		X				
Etablere prosjektverktøy CODA		X				
DIGLO – Tvergas digitale plattform		X				
Tilrettelegging for Tverga-evaluering 2020		X				
Foredrag for regioner, kommuner og andre			X	x		
Eksterne arrangement - foredrag			X	x		
Eksterne foredrag - deltaker	x		X	x		
Nettside 1.0			X	x		
Nettside 2.0			X	x		
Nettside TvergaKonferansen			X			
Formidling: Aktivitetsmønster/aktivitets trender – egne undersøkelser og andres resultater	x	x	X	x		
Inspirasjonsanlegg			X	x	x	
Digital veileder for egenorganiserte og frivillige		x	X	x	x	
App ifm. Nettverksforum			X	x		
Nasjonalt nettverksforum for kommuneansatte og fagpersoner	x		X	x		
Regionale nettverksforum for egenorganiserte utøvere og ildsjeler	x		X			
Fortløpende høringsinnspill til kommuners arbeid med idrettspolitiske planer, strategier og anleggslister			x	X		
Fredrikstad aktivitetsråd				X		
Aktivitetsråd				X		
Tvergametoden: Nasjonal veileder			x	X	X	

3 anleggskonsepter				X	x	
En morsom omvei				X		
Rådgiving og informasjonsarbeid			x	x	X	
Dele eksisterende egenorganiserte aktiviteter, tilbud og initiativ			x		X	
Ungdom og Fritid - klubbundersøkelse					X	
Tvergametoden: Nasjonal veileder			x	X	X	
Medvirkningsmetode og rekruttering for fem innspillsmøter for ungdom ifm. idrettsmelding	x			x	X	
Organisasjon						X
Økonomi						X
Kommunikasjon						X
Spillemiddelordning						X
Politisk plan						X